Jaarverslag **2023**

JUSTINE ZIET HAAR EIGEN KRACHT

UITGESLOTEN WORDEN OF MEEDOEN

STIMULEREN VAN ZELFREDZAAMHEID

zie de kracht in elk kind

Liliane Fonds

Meedoen is geen gunst, maar een recht

Het Liliane Fonds droomt van een wereld waarin kinderen met een handicap gelijkwaardig en zo volledig mogelijk meedoen.

We betrekken ouders, zorgverleners, leraren en beleidsmakers bij het toegankelijk maken van de omgeving. Zo zorgen we voor een structurele verbetering in het leven van het kind.

Samen met lokale partner-organisaties in Afrika, Azië en Latijns-Amerika verbetert het Liliane Fonds de levenskwaliteit en toekomstkansen van deze kinderen.

INFOGRAPHIC: ORANJE BOVEN I.S.M. EXTRAFAZANT

Inhoud

1 | **Waar staat het Liliane Fonds voor** **4**
2 | **Zo werkt het Liliane Fonds internationaal** **10**
3 | **Zo werkt het Liliane Fonds in Nederland** **30**
4 | **De organisatie Liliane Fonds** **40**
5 | **Een vooruitblik** **46**
6 | **Verantwoording Bestuur en raad van toezicht** **49**
7 | **Financiële informatie** **58**

Foto: Franck (4) uit Burundi geniet van spelen met vrienden, maar zijn handicap belemmert soms zijn deelname en maakt hem het doelwit van pesten. Een ontmoeting met onze partnerorganisatie tijdens een voorlichtingsbijeenkomst over handicaps betekende een keerpunt voor Franck. Met hun steun en de liefde van zijn ouders staat Franck nu niet meer aan de zijlijn. Meer op onze website. Franck was een van de kinderen in 'Het grote 30 tellen tv-toernooi'. FOTO: CHIARA BELTRAMINI

Onze kracht, dat zijn wij samen

Wat een kracht leeft er in mensen die samen willen bouwen aan een gedeelde toekomstdroom. Dit Jaarverslag 2023 getuigt daarvan.

Wat me bij het opstellen als eerste opvalt, is het verschil dat we samen maken voor zo veel kinderen en jongeren met een handicap. Het verschil tussen uitgesloten worden of meedoen. Tussen thuisblijven of naar school gaan. Tussen een leven zonder uitzicht of een perspectief op een menswaardig bestaan.

We bereikten niet alleen tienduizenden kinderen met steun op maat, we werkten ook aan structurele verbetering voor nog veel meer kinderen en jongeren met een handicap. Zoals in Kameroen, waar we met onze strategische partner reuzenstappen zetten in de transformatie van de revalidatiezorg.

We blijven ons ook steeds ontwikkelen. Tijdens een werkbezoek ontmoette ik een jongen die zo vermagerd was dat zijn leven in gevaar kwam. Door interventie van onze partnerorganisatie kwam hij er weer bovenop. Zijn verhaal is exemplarisch. Veel kinderen met een handicap raken ondervoed, vaak doordat ze moeite hebben met slikken en hun ouders niet weten hoe hiermee om te gaan. Deze ontmoeting bracht ons ertoe om het probleem van ondervoeding bij kinderen met een handicap veel meer aandacht te geven. Komend jaar starten we een extra project om zorgverleners te trainen in het herkennen en behandelen van ondervoeding. Dat redt letterlijk levens.

Continu blijven leren doen we ook via het prachtige onderzoeksproject dat we uitvoeren met de Radboud Universiteit Nijmegen en universiteiten in Afrikaanse landen. Samen onderzoeken we in de praktijk hoe onze programma's verbeterd kunnen worden en waar kinderen en jongeren met een handicap de meeste barrières ervaren. We laten ook steeds krachtiger onze stem horen om beleidsmakers te overtuigen de rechten van kinderen met een handicap centraal te stellen.

Al die resultaten en plannen zijn alleen mogelijk dankzij de steun die we ontvangen. Het is zo bijzonder en hartverwarmend om te zien hoeveel mensen met ons de kracht zien in kinderen met een handicap. En die met ons, vele vrijwilligers en partners, vol passie werken aan de visie die Liliane Brekelmans ooit uittekende: een wereld waarin alle kinderen de kans hebben om volwaardig mee te doen. Elke bijdrage, groot of klein, draagt daaraan bij en is onontbeerlijk om hun een betere toekomst te kunnen geven.

Veel mensen sloten zich in 2023 bij ons aan. Vaak werden ze geïnspireerd door het verhaal van Justine, het gezicht van onze nieuwe publiekscampagne. Haar verhaal van kracht en hoop raakt mensen. Dat is prachtig om te zien, in een tijd waarin veel Nederlanders zich juist lijken af te sluiten van de buitenwereld.

Die brede steun en de kracht van het Liliane Fonds-netwerk maken dat ik niet alleen met dankbaarheid lees over onze behaalde resultaten, maar ook dat ik met optimisme kijk naar onze gedeelde toekomst.

Ik dank u heel hartelijk voor uw steun, in welke vorm dan ook, en voor uw vertrouwen in het Liliane Fonds.

Erik Ackerman
directeur-bestuurder

1 | Waar staat het Liliane Fonds voor

De kracht van een kind

Elk kind heeft recht op gelijke kansen

80% van de kinderen met een handicap woont in de armste gebieden van de wereld. Dat is geen toeval. Zij hebben te maken met onder andere ondervoeding, slechte hygiënische omstandigheden en gebrek aan medische zorg. Daardoor hebben zij een grotere kans op ontwikkelingsachterstanden en ontwikkelen zij vaker een handicap. Vaak worden ze buitengesloten en gediscrimineerd. Omdat ze anders zijn. Het hele gezin raakt zo in een isolement.

Het Liliane Fonds wil deze cirkel van armoede en buitensluiting doorbreken. Wij zien de kracht in elk kind. Samen met onze partners werken we aan een wereld waarin kinderen en jongeren met een handicap toegang hebben tot medische zorg en onderwijs. Waar ze hun kwaliteiten kunnen ontdekken en ontwikkelen. Zodat ook zij kunnen werken aan een toekomst, aan een wereld waarin ze volwaardig meedoen. Want meedoen is geen gunst, het is een recht.

Missie: Wat ons beweegt

Kinderen met een handicap in ontwikkelingslanden doen volwaardig mee.

Visie: Wat we willen bereiken

Een inclusieve samenleving waarin kinderen en jongeren met een handicap in ontwikkelingslanden gelijke rechten en kansen hebben.

Strategie: Wat we doen

Samen met onze lokale partners versterken we individuele kinderen met een handicap in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Dit doen we door:

› kinderen de best mogelijke zorg op maat te bieden;
› hen te ondersteunen in hun ontwikkeling;
› hun omgeving toegankelijker te maken;
› op te komen voor hun rechten.

Dit kunnen we doen dankzij de betrokkenheid van onze donateurs, medewerkers, vrijwilligers en de bedrijven, stichtingen en kennisinstituten waarmee we onze krachten bundelen.

› *Winlian (5) uit de Filippijnen is bij de dokter voor haar klompvoetjes. Ze woont in Manalo met haar vader, moeder en haar vijf broers en zussen. Haar vader heeft een vurige wens: 'Dat Winlian leert lopen. Dat ze fijn kan opgroeien en een gelukkige toekomst tegemoetgaat'.* FOTO: CHIARA BELTRAMINI

Het beleid van het Liliane Fonds

is gebaseerd op vier belangrijke internationale conventies en strategieën:

1. **VN-Kinderrechtenverdrag, artikel 23:**
   - Het recht op een volwaardig leven.
   - In omstandigheden die zelfstandigheid en deelname aan de gemeenschap bevorderen.
   - Het recht op bijzondere zorg en passende bijstand door de overheid.
   - Toegang tot onderwijs, gezondheidszorg en revalidatie, beroepsopleiding en recreatiemogelijkheden.

   196 landen hebben het VN-Kinderrechtenverdrag ondertekend. Toch worden kinderen en jongeren met een beperking nog steeds belemmerd in hun dagelijks leven.

2. **VN-verdrag over de Rechten van Personen met een Handicap:**
   Waarborgt de rechten op allerlei terreinen, zoals werk, onderwijs en gezondheidszorg. Artikel 7 gaat specifiek in op de rechten van kinderen met een beperking. Overheden die dit verdrag geratificeerd hebben, moeten rekening houden met:
   - het belang van het kind met een beperking;
   - het recht dat zij hun mening vrijelijk mogen uiten;
   - hen betrekken bij besluitvorming over alle zaken die hen aangaan: 'niets over ons zonder ons'.

   187 landen en de Europese Unie hebben dit verdrag geratificeerd. Toch laat de uitvoering van wetgeving voor gelijke rechten en behandeling op nationaal en lokaal niveau nog te wensen over.

3. **International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF):**
   Kijkt naar fysieke, persoonlijke en omgevingsfactoren als het gaat om functioneren en sociaal-emotioneel welbevinden van mensen met een beperking.

4. **Community Based Rehabilitation:**
   Oftewel Gemeenschapsgerichte Revalidatie, is een strategie die tot doel heeft het leven van personen met een handicap binnen hun gemeenschap te verbeteren. Hierbij enkele kernpunten:

› *Zijn naam, Heureux, zegt alles: hij straalt nu van geluk. Na een moeilijke start, waarbij hij door geelzucht een hersenbeschadiging opliep, kon hij niet lopen, eten of voor zichzelf zorgen. Maar dankzij de oefeningen van onze partnerorganisatie maakt hij nu steeds meer vorderingen, tot vreugde van hem en zijn moeder.* FOTO: SERVICE DES SOEURS POUR LA PROMOTION HUMAINE (OCPSP)

1. **Doel:** CBR streeft naar gelijke kansen voor mensen met een handicap in de samenleving en bevordert zoveel mogelijk zelfstandigheid.
2. **Samenwerking met de gemeenschap:** CBR betrekt de lokale gemeenschap bij de ontwikkeling van kinderen en jongeren met een handicap. Het is een gezamenlijke inspanning waarbij buurtbewoners, families en lokale organisaties samenwerken om ondersteuning te bieden.
3. **Inclusieve ontwikkeling:** CBR bevordert inclusieve ontwikkeling op lokaal niveau. Het richt zich op toegankelijkheid, participatie en empowerment van mensen met een handicap.
4. **Revalidatie en gelijke kansen:** CBR omvat revalidatie, onderwijs, werkgelegenheid, gezondheidszorg en sociale inclusie. Het streeft naar gelijke kansen voor iedereen, ongeacht hun beperking.

Kortom, CBR is een benadering die de gemeenschap mobiliseert om personen met een handicap te ondersteunen en hun volledige participatie in de samenleving te bevorderen.

Onze thema's en de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Ons werk draagt bij aan de 'Sustainable Development Goals' (SDG's) van de Verenigde Naties. Alles wat we doen, sluit aan bij:

- **SDG 1:** uitbannen van extreme armoede;
- **SDG 10:** ongelijkheid verminderen;
- **SDG 17:** partnerschap om doelstellingen te bereiken.

Daarnaast werken we op specifieke thema's:

SDG 3: GEZINSGERICHTE REVALIDATIE
We stimuleren overheden en gemeenschappen om de verantwoordelijkheid op te pakken. Ons doel is om de omgeving van het kind in beweging te krijgen, zodat die kind en gezin opneemt en ondersteunt (Community Based Rehabilitation). We trainen ouders, (para-) medische dienstverleners en lokale overheden om kinderen te verzorgen en te laten revalideren, bij voorkeur in hun eigen omgeving. We verbeteren de gezondheid van kinderen en wanneer lokale voorzieningen tekortschieten, financieren we operaties, therapieën en hulpmiddelen. Daarnaast zorgen we voor aanpassingen in en om het huis.

SDG 4: INCLUSIEF ONDERWIJS
Negen van de tien kinderen met een handicap in ontwikkelingslanden gaan niet naar school. We spreken lokale overheden aan op hun verantwoordelijkheid, zodat schoolgebouwen toegankelijk worden en leraren passend onderwijs geven. Als kinderen naar school kunnen, zorgen we voor de training van leraren, aangepaste leermiddelen en lesmaterialen.

SDG 11: VERVOER EN COMMUNICATIE
Samen met MIVA regelen we vervoer, zodat kinderen met een handicap naar school of een gezondheidscentrum kunnen. MIVA levert ook communicatiemiddelen zoals computers, tablets en telefoons om op afstand onderwijs te volgen, een diagnose te stellen of voor online-revalidatietherapie, zie pagina 39.

SDG 4 & 8: WERK EN INKOMEN
Jongeren met een handicap krijgen vaak geen kansen om een vak te leren dat past bij hun capaciteiten en wensen. We adviseren daarom over het inclusief maken van beroepsopleidingen en middelbaar onderwijs. Ook stimuleren we werkgelegenheidsprogramma's die deze jongeren de kans bieden om financieel onafhankelijk te worden.

SDG 3, 4 & 5: SEKSUELE EN REPRODUCTIEVE GEZONDHEID EN RECHTEN
Iedereen heeft recht op seksuele voorlichting, zelfbeschikking, voorbehoedsmiddelen en medische zorg. In veel ontwikkelingslanden rust een taboe op seksualiteit, vooral voor jongeren met een handicap. Met training en voorlichting doorbreken we het taboe bij ouders, leraren en gezondheidswerkers. Ook maken we kinderen en jongeren weerbaar tegen misbruik.

› *Delvin kon nooit goed bewegen omdat zijn gewrichten bij de geboorte bleken af te wijken. Door de vele bezoeken aan kinderartsen en fysiotherapeuten gaat dat bewegen veel beter. Hij kan nu fijn met vriendjes spelen.*
FOTO: YAYASAL NLR INDONESIA

Een krachtige aanpak

Elk kind is anders. Samen met de ouders, en als het kan ook met de kinderen, maken onze partners een ontwikkelplan op maat. Daarbij kijken zij niet alleen naar medische behandelingen die nodig zijn, maar ook naar onderwijs en sociaal-emotionele ontwikkeling. Onze partners kijken in hoeverre de kinderen meedoen in het gezin en in hun gemeenschap. Belemmeringen proberen zij zoveel mogelijk weg te nemen en zij stimuleren zelfredzaamheid.

Ondersteuning op maat
Mensen met een handicap weten zelf het beste wat zij nodig hebben. Daarom nodigen wij ze uit om mee te denken over onze projecten en te bepalen wat écht belangrijk voor hen is. Zij zijn ook de beste ambassadeurs. Onze partners motiveren en trainen vertegenwoordigers van jongeren met een handicap en hun ouders. Samen met hen wijzen we de nationale en lokale overheden op hun verplichtingen, proberen inspraak te krijgen, zodat de overheden budget reserveren voor programma's die hun ontwikkeling stimuleren. We laten de kracht van hun ervaring werken.

Structurele verbeteringen
Zo werken we aan structurele verbeteringen en een inclusieve samenleving, waarin de overheid haar verantwoordelijkheid neemt en onze partners steeds minder afhankelijk zijn van buitenlandse financiële steun, zoals die van het Liliane Fonds.

‘Ik ben veranderd van een verdrietig kind zonder toekomst, in een vrouw die haar droom heeft waargemaakt’
Justine

Zie de kracht in elk kind

Sterke nieuwe campagne, krachtige boodschap
‘Zie de kracht in elk kind’: het thema van onze nieuwe campagne, die midden 2023 van start ging. En waarmee we de komende jaren zoveel mogelijk mensen willen bereiken én motiveren zich bij onze missie aan te sluiten.

De campagne wordt gedragen door Justine (25) uit Oeganda. In tv- en radiocommercials, advertenties en in een mini-documentaire vertelt Justine haar verhaal:

“Door de steun van het Liliane Fonds ben ik veranderd van een verdrietig kind zonder toekomst, in een vrouw die haar droom heeft waargemaakt.”

Van droom naar werkelijkheid
In onze vorige campagne stonden de toekomstdromen van kinderen met een handicap centraal: ‘Wat wil jij later worden?’ Een van hen is Sempeta uit Kenia, die geboren is met een aandoening die zijn botten broos maakt. Zijn droom is om chirurg te worden,

« *Justine (25) aan het werk als tandarts.* FOTO: RONNIE DANKELMAN

zodat hij kinderen zoals hij kan helpen. Op school werkt hij hard om deze droom te verwezenlijken, en wij volgen zijn pad nauwlettend.

Met onze nieuwe campagne, ‘Zie de kracht in elk kind’, laten we zien dat dromen werkelijkheid kunnen worden, zelfs voor kinderen met een handicap.

Justine uit Oeganda is een voorbeeld van doorzettingsvermogen. Ze werd gezond geboren, maar ontwikkelde later een ernstige beenafwijking. Zonder financiële middelen voor behandeling leed ze jarenlang pijn en werd ze geconfronteerd met sociale isolatie en spot. Na het verlies van haar ouders vond ze steun bij haar oom in Kampala, waar ze in contact kwam met onze lokale partner-organisatie.

Justine onderging vijf operaties en intensieve revalidatie, waardoor ze uiteindelijk kon lopen en haar opleiding kon starten.
Met vastberadenheid en steun van het fonds studeerde ze uiteindelijk af als tandarts.

› *Justine met een foto van haarzelf in een ziekenhuisbed.* FOTO: RONNIE DANKELMAN

Justines verhaal toont aan dat met de juiste ondersteuning dromen werkelijkheid kunnen worden.

“Zonder de hulp van het Liliane Fonds had ik dit niet kunnen bereiken.” Wij zagen haar kracht. En nu ziet zij haar eigen kracht.

› *Het doet Justine goed dat ze in haar volwassen leven vrienden heeft om lief en leed mee te delen. Als kind was dat ondenkbaar voor haar vanwege de eenzaamheid die ze voelde door haar handicap.* FOTO: RONNIE DANKELMAN

2 | Zo werkt het Liliane Fonds internationaal

Ondersteuning van kinderen in hun eigen omgeving
Samen met onze partnerorganisaties zorgen we dat kinderen zoveel mogelijk thuis kunnen revalideren, naar school kunnen samen met buurtgenootjes en een gelijkwaardige rol kunnen innemen in de eigen omgeving.

We zorgen ervoor dat kinderen zo vroeg mogelijk in beeld zijn zodat ze de beste kansen hebben op een goede kwaliteit van leven. Naast directe ondersteuning aan kinderen nemen we barrières weg in de omgeving van het kind en spreken we autoriteiten, scholen, gezondheidszorgklinieken en de lokale gemeenschap aan op de verantwoordelijkheid die zij dragen om de rechten van kinderen met een handicap in hun gemeenschap te waarborgen.

Meer doen in minder landen
Het Liliane Fonds heeft sinds 1980 veel betekend voor miljoenen individuele kinderen en jongeren met een handicap. We zien verbeteringen in de positie van kinderen met een handicap. Zo hebben alle 25 landen waar we werken het VN-verdrag over de Rechten van Personen met een Handicap geratificeerd. Toch worden de rechten van kinderen met een beperking nog steeds in veel landen met voeten getreden. Het Liliane Fonds ambieert samen met zijn partners een einde te maken aan deze onrechtvaardige situatie.

Wij willen niet alleen die kinderen helpen die door onze partners zijn geselecteerd. Wij willen dat álle kinderen met een beperking toegang krijgen tot goede revalidatie, school of dagbesteding, werk en inkomen en seksuele gezondheid en rechten. In 2023 hebben we

› *Vaders en jongeren aan het werk in de tomatentuin.* FOTO: ANGELIQUE KESTER

daarom gekozen om meer te doen in minder landen. We gaan ons richten op 16 tot 20 focuslanden in Afrika en Azië en bouwen onze programma's in Latijns-Amerika geleidelijk af. In elk van onze focuslanden ondersteunen we programma's waarbij het kind nog steeds centraal staat, maar waarbij we ook werken aan langetermijndoelstellingen zodat de situatie van alle kinderen met een handicap duurzaam verbetert.

De kracht van CBR

"Daar waar de professionele zorg voor je kind met een handicap ver weg is, moet je gebruikmaken van de middelen en mensen die er wél zijn en deze met elkaar verbinden", *aldus onze CBR-adviseur Angelique Kester*

Het Liliane Fonds werkt volgens de werkwijze **'Community Based Rehabilitation' (CBR)**. Deze holistische benadering creëert een omgeving waarin het welzijn van de kinderen en jongeren centraal staat.

Zo werken we in Zambia al vier jaar met lokale partners aan een grootschalig CBR-project. Het doel is het opzetten van sterke, inclusieve gemeenschappen. Dit doen we door kinderen en ouders zelf de regie te geven over wat ze nodig hebben en hoe dit te organiseren. Onze lokale partners ondersteunen hen hierbij. Bijvoorbeeld door lokale zorgmedewerkers en veldwerkers te trainen in het goed bijhouden van de ontwikkeling van de kinderen, zodat ze

snel kunnen doorverwijzen als er achterstand in groei of ontwikkeling wordt geconstateerd. Ook zijn er oudergroepen opgezet waarin ouders emoties delen en kennis opdoen over de handicap van hun kind en ervaringen uitwisselen. Ervaringen bijvoorbeeld over eet- en voedingsproblemen. Maar ook hoe je met lokale materialen speelgoed of hulpmiddelen kunt maken om de ontwikkeling van een kind te stimuleren. Vaders hebben vaak andere zorgen en behoeftes. Zij willen in staat zijn om voor hun gezin te zorgen. Daarom zijn er vadergroepen opgezet die, met financiële steun van de lokale partners, allerlei activiteiten organiseren om hun gezinsinkomen te vergroten. Ze zijn actief bezig met hun kind en tegelijkertijd leren vaders allerlei vaardigheden op het gebied van groenten verbouwen en het houden van vee. De opbrengsten zijn voor eigen gebruik, maar ook voor de verkoop.

Voor de kinderen worden een paar keer per jaar inclusieve speelevents georganiseerd, waar kinderen met en zonder handicap heerlijk samen kunnen spelen.

Er zijn ook jeugdgroepen opgezet waarin de jongeren getraind worden in het opkomen voor zichzelf. Daarnaast worden ze ondersteund in het opzetten van activiteiten die zij zelf belangrijk vinden. Zo is er een groep jongeren (met en zonder beperking) die een bedrijfje heeft opgezet voor het maken van slippers.

Dit project krijgt veel media-aandacht in Zambia. Dankzij succesvol lobbywerk door onze SPO, is de overheid enthousiast geworden en heeft een aantal posters ontwikkeld. De posters zijn inmiddels over het hele land verspreid en worden aangetroffen in diverse overheidsvoorzieningen, waardoor mensen met een handicap op nationaal niveau meer zichtbaarheid en erkenning krijgen.

Concrete resultaten van ZECREP, CBR-project Zambia:
- Kinderen worden niet meer in huis verstopt, want ouders schamen zich niet meer voor hun kind.
- Kinderen worden veel sneller geïdentificeerd omdat veldwerkers de vinger aan de pols houden, waardoor meer kinderen worden doorverwezen en zorg krijgen.
- Door veel voorlichting en concrete activiteiten laten vaders hun gezin niet meer in de steek, maar zetten zich actief in voor de zorg van hun kind.
- Alle oudergroepen zijn gekoppeld aan de nationale oudervereniging. Dit heeft veel voordelen: zo zorgt deze koepelorganisatie bijvoorbeeld dat alle kinderen een *disability card* krijgen waarmee ze aanspraak kunnen maken op financiële steun van de overheid.
- Mensen met een handicap zijn vertegenwoordigd in de wijkcomités en zijn betrokken in besluitvormingsprocessen in hun gemeenschap.

› *Een van de posters die is ontwikkeld voor bewustwording in Zambia.* FOTO: ZECREP

› *Franck (4) uit Burundi bezoekt voor het eerst met zijn vader een revalidatiecentrum waar hij geholpen wordt door een fysiotherapeut.* FOTO: CHIARA BELTRAMINI

Vroegtijdige signalering en interventie ontsluit de kracht in kinderen

Hoe eerder het revalidatietraject voor een kind met een handicap start, hoe beter het perspectief is voor diens toekomst. Omgekeerd geldt: hoe langer het duurt voor het kind steun op maat krijgt, hoe moeilijker het wordt om volwaardig mee te kunnen doen in de wereld. Bovendien neemt zo de kans toe dat het kind een onherstelbare ontwikkelingsachterstand of gezondheidsschade oploopt.

Daarom richten we ons met onze partnerorganisaties op het vroegtijdig identificeren van kinderen met een handicap. Zodat ze zo snel mogelijk kunnen starten met hun persoonlijke traject en een zo gunstig mogelijk resultaat kunnen behalen.

In 2023 startten we met onze partners meerdere trajecten, gericht op vroegtijdige signalering en interventie, onder andere in Burundi en India.

Burundi
In Burundi verbeteren we de identificatie van en zorg voor kinderen van 0 tot 5 jaar. Hiertoe worden 120 vrijwilligers getraind om kinderen te identificeren. Zij leren ook kinderen door te verwijzen en basishulp aan huis te bieden. Ze worden daarnaast getraind op hoe schaamte in de gemeenschap te doorbreken valt.

Het doel is om voor 2026 ten minste 2.000 kinderen te identificeren en te ondersteunen. Als eerste stap werden in 2023 vrijwilligers geworven en trainingsmateriaal ontwikkeld.

‘It takes a village’
Om een kind met een handicap te laten groeien, is het essentieel dat ook de omgeving zich ontwikkelt. Bij ons werk staat de vooruitgang van gemeenschappen voor mensen met een handicap centraal. Dit is omdat de ontplooiing van kinderen en jongeren begint in hun directe familie- en gemeenschapsomgeving. Een stimulerende omgeving is van vitaal belang voor kinderen en jongeren met een handicap om hun volledige potentieel te bereiken.

We willen deze kinderen en jongeren mondiger maken en tegelijkertijd gezondheid, welzijn, ontwikkeling en participatie waarborgen. We streven zowel naar inclusie van mensen met een handicap in de gemeenschap, als naar de ontwikkeling van kinderen en hun ouders. Dit vereist een holistische aanpak.

De uitweg voor Blessie
Het verhaal van Blessie (10) uit de Filippijnen is een sprekend voorbeeld van waarom we geen tijd mogen verliezen om kinderen steun op maat te bieden.

Blessie is blind en heeft een verstandelijke beperking. In vrijwel alle dagelijkse dingen is ze afhankelijk van haar moeder, Mylene. Blessie zat gevangen in een vicieuze cirkel van isolement en stilstand, Mylene zag geen uitweg.

Die uitweg biedt The Birthright Educators Foundation, onze partnerorganisatie in Manilla. Een grondig onderzoek heeft aangetoond dat Blessie, met gerichte steun en therapie, uit haar isolement kan komen en zicht heeft op een betere toekomst.

Muziek is daarvoor de sleutel. Op de Birthright-school leert Blessie via muziektherapie beter te communiceren. Blessie wordt op school ook uitgedaagd en gestimuleerd om zelf de wereld om haar heen te ontdekken.

De steun op maat van Birthright raakt alle elementen die van belang zijn voor de ontwikkeling van Blessie. Zo wordt het gezin ook gesteund met extra levensmiddelen en krijgt Mylene begeleiding om gezonder en gevarieerder te leren koken voor het gezin. Birthright vergoedt ook de reiskosten naar het ziekenhuis, zodat een specialist Blessies rugklachten kan onderzoeken.

Het zijn stappen naar een toekomst waarin Blessie kan groeien en opbloeien.

› *Blessie (10) uit de Filippijnen heeft een oogafwijking en een verstandelijke beperking. Doordat ze nooit de juiste behandelingen kon krijgen, was haar welzijn met de jaren verslechterd. Gelukkig kwam ze onlangs bij onze partnerorganisatie in beeld.* FOTO: NIELS VAN DER LAAR

Het Liliane Fonds in 2023

WAAR ACTIEF

	LATIJNS-AMERIKA	AFRIKA	AZIË	TOTAAL
Aantal landen	3	18	6	**27**
Aantal partnerorganisaties	39	283	153	**475**
Aantal kinderen	1.807	28.152	16.265	**46.224**

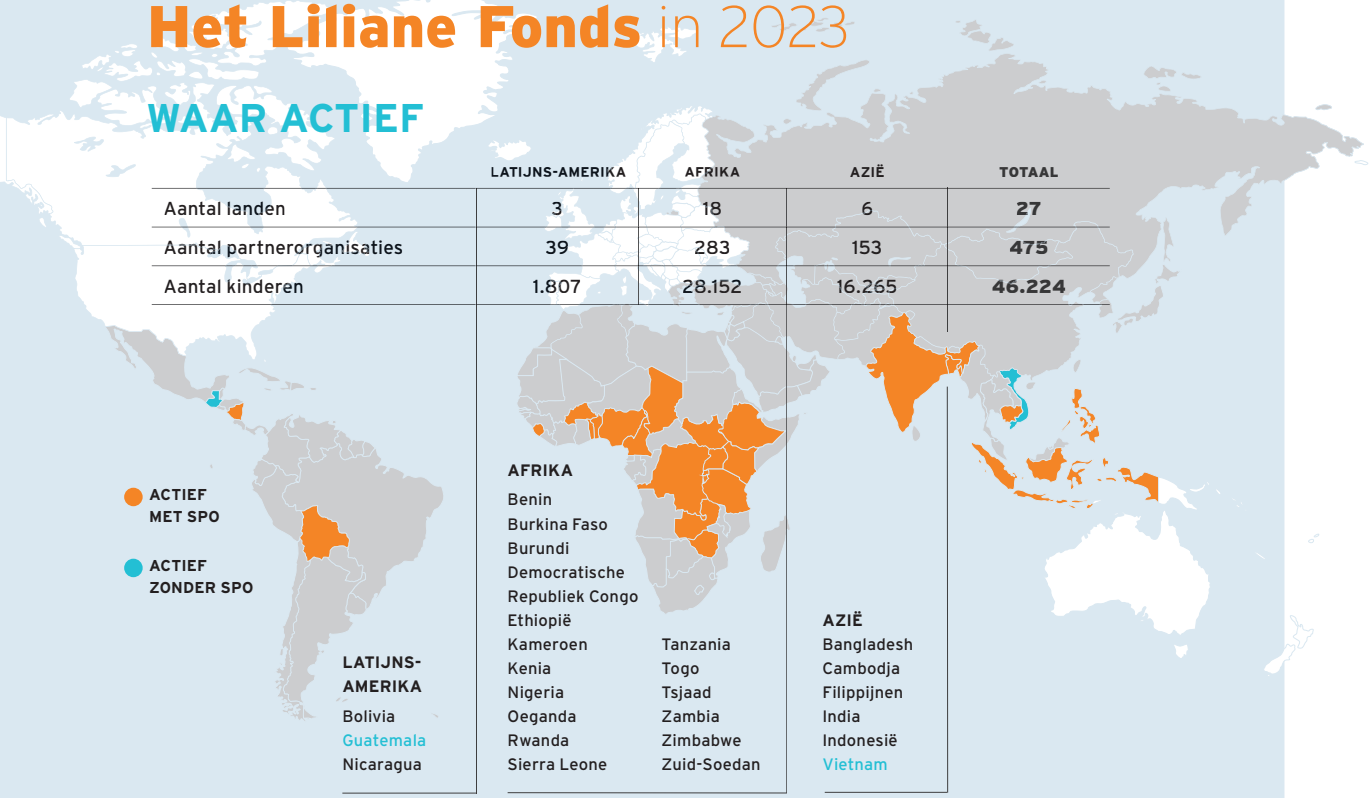

ONZE RESULTATEN IN KAART

In 2023 steunden we ruim **46.000** kinderen **direct** via de reguliere landenprogramma's en extra projecten. We zien een lichte afname van het aantal kinderen dat vorig jaar direct bereikt werd, doordat we nog meer dan voorheen ervoor gekozen hebben om een deel van de middelen in te zetten voor het inclusief maken van de omgeving voor kinderen met een handicap. Hier profiteren nog veel meer kinderen en mensen met een beperking van dan alleen de kinderen die wij direct bereiken met hulp op maat, nu en in de toekomst. We werken eraan om in het vervolg ook de veranderingen die plaatsvinden als gevolg van de aanpak om de samenleving waarin de kinderen wonen inclusiever te maken, beter in beeld te brengen, zoals scholen die inclusiever zijn geworden, rechten die beter worden nageleefd, of toegenomen deelname aan praktijkopleidingen die naar werk en eigen inkomen leiden.

In 2023 bereikten we naast kinderen **42.471** andere projectparticipanten, zoals zorgmedewerkers, leraren, ambtenaren, therapeuten en ouders, met trainingen die bijdroegen aan het welzijn van kinderen met een handicap. Hierdoor zijn naar verwachting uiteindelijk zo'n **195.000** kinderen **indirect** bereikt met betere zorg of toegang tot onderwijs, omdat alle kinderen met een handicap in de gemeenschap hiervan zullen profiteren.

Daarnaast werden ongeveer **70.000** ouders of verzorgers bereikt met diverse activiteiten, zoals informatie over voeding, passende hulp of hulp ten behoeve van de verbetering van de leefomstandigheden van het gezin, waardoor zij hun kinderen nog beter konden ondersteunen. Bovendien bereikten onze partners nog eens een grote groep kinderen, ouders, lokale leiders, buurtgenoten en belangstellenden met voorlichtingsactiviteiten.

FINANCIËN

OPBRENGSTEN 2023

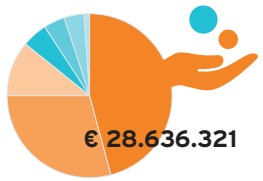

- 46% Nalatenschappen particulieren
- 29% Donaties en giften particulieren
- 11% Andere organisaties zonder winststreven
- 5% Nationale Postcode Loterij
- 4% Verbonden organisaties zonder winststreven
- 4% Subsidies overheden
- 1% Donaties bedrijven

BESTEDINGEN 2023

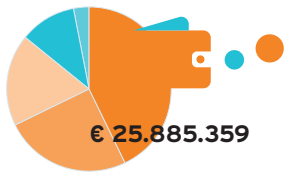

- 43% Besteding binnen jaarplannen
- 25% Besteding extra aanvragen
- 18% Wervingskosten
- 11% Voorlichting
- 3% Beheer en administratie

TOTALE DIRECTE BEREIK

46.224

In totaal bereikten we zo'n 80.000 mensen met onze projecten ten behoeve van een inclusieve samenleving, onder wie ruim 46.000 kinderen met een handicap in de armste gebieden van de wereld.

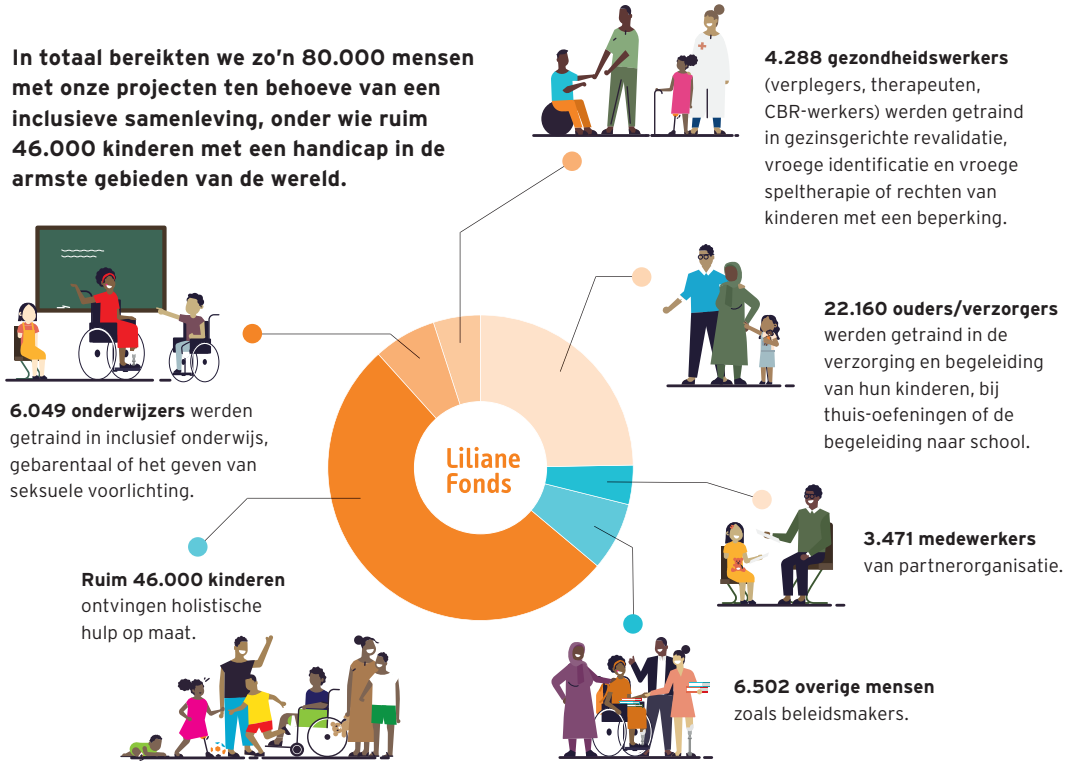

De kracht van samenwerken

Onze strategische partnerorganisaties in 2023

In elk land waar we actief zijn, werken we op gelijkwaardige basis met strategische partnerorganisaties (SPO's). Zij zijn verantwoordelijk voor de opstelling en uitvoering van de programma's en wij volgen de voortgang op de voet. Zo zetten we de kracht van onze samenwerking maximaal in.

AFRIKA

LAND	SPO
BENIN	**Service des Soeurs pour la Promotion Humaine/ OCPSP** www.ssphocpsp.org
BURKINA FASO	**Organisation Dupont pour le Développement Social** www.oddsburkina.org
BURUNDI	**Union des Personnes Handicapées du Burundi** www.uphb.bi
CONGO-KINSHASA	**Agir Ensemble o.l.v. ADED** www.aded-rdc.org
ETHIOPIË	**Cheshire Services Ethiopia** www.cheshirethiopia.org
KAMEROEN	**Cameroon Baptist Convention Health Services** www.cbchealthservices.org
KENIA	**Cheshire Disability Services Kenya** www.cheshiredisabilityservices.org
NIGERIA	**The Leprosy Mission Nigeria (TLMN)** www.leprosymissionnig.org
OEGANDA	**Katalemwa Cheshire Home for Rehabilitation** www.katalemwacheshire.org
RWANDA	**National Union of Disability Organizations in Rwanda** www.nudor.org
SIERRA LEONE	**One Family People** www.onefamilypeople.org
TANZANIA	**Karagwe CBR Programs/ Beyond Inclusion** www.beyondinclusion.or.tz
TOGO	**Fédération Togolaise des Associations de Personnes Handicapées (FETAPH)** www.togofetaph.org
ZAMBIA	**Cheshire Homes Society of Zambia** www.cheshirehomessocietyzambia.org
ZIMBABWE	**JF Kapnek Zimbabwe** www.jfkapnek.org
ZUID-SOEDAN	**Episcopal Church of South Sudan** www.southsudan.anglican.org

- In **Oost- en West-Congo** werken we sinds 2023 met twee verschillende netwerken van organisaties.
- Een nieuwe wet in **Tanzania** stelt de scheiding van NGO en kerk verplicht. Daarom gaat de SPO per 2024 verder onder een nieuwe naam: 'Beyond Inclusion'.
- In **Tsjaad** werken we niet met een SPO. We financieren hier een programma van een partner met een eigen revalidatiecentrum.

AZIË

LAND	SPO
BANGLADESH	**Centre for Disability in Development** www.cdd.org.bd
FILIPPIJNEN	**NORFIL Foundation** www.norfil.org
INDIA	**Jan Vikas Samiti** www.janvikassamiti.org
INDONESIË	**Yayasan NLR Indonesia** www.nlrindonesia.or.id

- De financiële ondersteuning voor het landenprogramma in **Vietnam** is in 2021 volledig afgebouwd. De samenwerking wordt voortgezet middels thematische programma's.

LATIJNS-AMERIKA

LAND	SPO
BOLIVIA	**La Asociación Cruceña de Ayuda al Impedido** www.acai.org.bo
NICARAGUA	**La Asociación Los Pipitos** www.lospipitos.org

- In **Guatemala** werken we zonder SPO en wordt het programma aangestuurd en gecoördineerd door het Liliane Fonds in samenwerking met CBM.

Effectievere netwerken bouwen

Onze strategie ligt de nadruk op de lokale context van de landen waar we actief zijn. Samen met onze partners willen we daar nog nadrukkelijker naar kijken, en zo de impact van onze steun vergroten.

We blijven onze aanpak in de landen waar we actief zijn stap voor stap verbeteren. Dit proces staat bekend als 'Building Effective Networks'. Voor elk land stellen we een meerjaren-programma op, waarbij de doelen per land worden bepaald aan de hand van een grondige analyse van belanghebbenden en een Theory of Change (ToC).
Op deze manier kunnen we onze programma's gemakkelijker afstemmen op de specifieke context van elk land. Dit maatwerk vormt een essentieel onderdeel van ons nieuwe strategische meerjarenplan.
Het meerjarenprogramma wordt ontwikkeld in samenwerking met belangrijke stakeholders uit het desbetreffende land. De uitvoering ervan wordt gedaan door een netwerk van lokale organisaties, die elk op hun eigen manier waarde toevoegen aan het programma.
We zijn in 2022 gestart met een pilot in twee landen, wat zo succesvol bleek te zijn dat we in 2023 dit model hebben uitgebreid naar vier landen. Daarom hebben we besloten om dit nieuwe model geleidelijk aan in alle landen uit te rollen.

› *Hiwot Dilnessa werkt bij onze partner-organisatie. Ze wil graag 'het stigma doorbreken'.* FOTO: MONA VAN DEN BERG

'Hoe eerder je erbij bent, hoe beter'
Hiwot Dilnessa groeide op met een broer en zus met een handicap. "Ik heb gezien hoe zij werden buitengesloten." Nu zet Hiwot zich in voor de acceptatie van kinderen met een handicap, als assistent-coördinator bij Brothers of Good Works, een van onze partnerorganisaties in Ethiopië.

"Ik wil het stigma doorbreken. Veel mensen geloven dat een handicap een straf van God is, er is veel schaamte. Wij kunnen het kind pas helpen als de ouders de handicap geaccepteerd hebben. We organiseren traditionele koffie-ceremonies bij de ouders thuis en nodigen alle buren uit. We vragen de ouders om open en eerlijk te praten over de handicap van hun kind en over de angsten die ze hebben voor de toekomst. Dit werkt helend voor hen. En de buren snappen de ouders en het kind beter.

Als een kind van 8 jaar met spina bifida voor het eerst met een looprek naar school kan, of als je duidelijke spraakprogressie ziet bij een kind, is mijn hele dag goed. Maar er is nog een lange weg te gaan. Zolang artsen blijven zeggen tegen ouders dat hun kind met een handicap 'een waardeloos kind' is, blijf ik strijden voor acceptatie en gelijke kansen."

› *Kevin uit Oeganda werd geboren met een lichamelijke beperking. Hij kon niet lopen en werd letterlijk en figuurlijk over het hoofd gezien. Dankzij de steun van donateurs van het Liliane Fonds werd Kevin aan zijn benen geopereerd en kreeg hij een rolstoel. Hij bloeide op en nu studeert hij aan de universiteit om zijn droom waar te maken: computertechneut worden.*
FOTO: RONNIE DANKELMAN

De kracht van autonomie

Het thema werk en inkomen is een belangrijk onderdeel van de aanpak van het Liliane Fonds om kinderen en jongeren met een handicap te laten deelnemen in de maatschappij. We ondersteunen jongeren met een handicap om zelf meer economisch zelfstandig te worden door een vak te leren en deel te kunnen nemen aan het arbeidsproces. Bovendien beïnvloedt het ook het gezinsinkomen van de ouders of verzorgers. Armoede is namelijk een belangrijke belemmering voor betere uitkomsten van kinderen en jongeren met een handicap in de landen waar we actief zijn.

In 7 landen liepen in 2023 projecten op het vlak van werk en inkomen: Kenia, Rwanda, Ethiopië, Vietnam, Indonesië, Kameroen en Nigeria.

In alle landen waar het Liliane Fonds actief is, implementeren onze partners jaarlijks projecten die zich richten op werk en inkomen voor jongeren met een handicap en/of ouders van kinderen met een handicap.

In 2023 hebben we het baanbrekende project **Work & Respect** (2021-2023) uitgevoerd in Kenia, Rwanda en Ethiopië. Dit programma bood 643 jongeren met een handicap beroepsopleidingen aan, van wie op dit moment 65% actief is in loondienst of als ondernemer. Deze resultaten illustreren ons streven naar inclusiviteit en economische empowerment.

› *Jongvolwassenen volgen ICT-lessen in het revalidatiecentrum van Cheshire Ethiopië.* FOTO: CHIARA BELTRAMINI

Resultaten in 2023

- We hebben 412 jongeren toegelaten tot beroepsopleidingscentra en deze centra ondersteund om inclusief beroepsonderwijs aan te bieden.
- 231 jongeren zijn geplaatst bij kleine bedrijven waar ze hun vakopleiding konden volgen (dit noemen we community-based training-providers).
- We hebben 187 werkgevers bewust gemaakt van het belang van inclusie van mensen met een handicap op de werkvloer.
- We hebben met 148 individuele werkgevers samengewerkt om hun bedrijven inclusiever te maken voor mensen met een handicap.

› *Lucy Schalkwijk (midden) is onze adviseur werk en inkomen. In Kenia ontmoette ze deelnemers aan dit traject.* FOTO: FAUSTINE CHEPCHIRCHIR

› *Moses (links) was zichtbaar geroerd toen hij vertelde welk verschil zijn deelname aan het Work & Respect programma voor hem maakte. De grootste winst voor Moses: zijn zelfvertrouwen is gegroeid.* FOTO: FAUSTINE CHEPCHIRCHIR

Daarnaast zijn er diverse andere werk- en inkomensprojecten actief in verschillende landen. Samen met onze partners hebben we een online tool ontwikkeld waarin we kennis, leermomenten en ervaringen delen op het gebied van het begeleiden naar werk. Om input te verzamelen voor het ontwikkelen van deze tool, hebben we verschillende webinars georganiseerd. Deze interactieve manier van kennis en informatie uitwisselen leverde veel waardevolle informatie op.

Zo zien we dat de betrokkenheid van de gemeenschap een belangrijke succesfactor is. Hoe meer een gemeenschap eigenaar is, hoe beter de resultaten voor de jongeren zijn. Een andere geleerde les is dat gebarentaaltolken een veel grotere rol spelen dan enkel vertalen. Ze fungeren ook als vertrouwenspersoon. Daarnaast zagen we dat jongeren die hadden deelgenomen aan de onderzoekspilot in Emancipatory Disability Research (EDR) in 2022 meer zelfvertrouwen hebben en gemakkelijk zelf op zoek gingen naar werk. Zoals Moses, die zelf zijn leerplek bij een lasbedrijf heeft gevonden. Daar is hij nu aan het werk als lasser.

Daarnaast bezocht onze adviseur op het gebied van werk en inkomen in juni 2023 het Work & Respect-project in Kenia. Zo huurde een gemeenschap voor drie maanden een bedrijfsruimte voor een aantal jongeren om hen op weg te helpen.

› *David Kipkoch uit Kenia, ondersteund door zijn liefdevolle grootouders, werkt aan zijn vaardigheden achter de naaimachine om in zijn eigen inkomen te voorzien.* FOTO: FAUSTINE CHEPCHIRCHIR

› *Kind aan het werk in speciale oefenruimte op Ho Van Bien School.* FOTO: RCI

Gewone scholen inclusiever maken

Het project **'Onderwijs van goede kwaliteit voor kinderen met speciale behoeften'** is opgezet in de districten Gio Linh en Trieu Phong van de provincie Quang Tri en in het district Dien Ban van de provincie Quang Nam in Vietnam. In dit project wordt de toegang tot inclusief onderwijs voor basisschoolleerlingen met een handicap vergroot, inclusief dove leerlingen in de speciale scholen op het platteland en in arme gebieden.

De kracht van onderwijs

› *Thanh geeft instructie aan een jonge kapper die hij opgeleid heeft.* FOTO: CHIARA BELTRAMINI

Zero Project: veel impact

Dit jaar werd het Liliane Fonds samen met het Vietnamese Research Center for Inclusion (RCI) genomineerd voor de belangrijke **Zero Project Awardees 2024** voor inclusief onderwijs en ICT. Deze erkenning is een bewijs van de impact die het project heeft gehad op het bevorderen van inclusief onderwijs in Vietnam.

› *Docente speciaal onderwijs traint leerkrachten van inclusief onderwijs hoe zelf lesmaterialen te maken voor kinderen met een beperking.* FOTO: RCI

Drie belangrijke elementen

Onze partner RCI in Vietnam, gevestigd in Hanoi, heeft een belangrijke rol gespeeld bij het verbeteren van het onderwijs met een innovatieve en betaalbare trainingsmodule. Dit programma, gefinancierd door het Liliane Fonds, biedt hoop aan kinderen met een handicap in Vietnam en richt zich op **drie belangrijke elementen**:

- Een praktische handleiding voor een leertechniek voor leraren, eenvoudig te delen en direct toepasbaar.
- Een beoordelingsinstrument om de ontwikkeling van kinderen te evalueren.
- De implementatie van kindvriendelijke hulpmiddelen binnen elke school waar het programma wordt gebruikt.

Inclusiviteit onder docenten

Wat dit programma extra bijzonder maakt, is dat doventrainers betrokken zijn bij het trainen van leerkrachten in gebarentaal. Deze unieke aanpak doorbreekt niet alleen communicatiebarrières, maar bevordert ook de inclusiviteit onder leerkrachten en zorgt ervoor dat leerkrachten en kinderen dichter bij elkaar komen.

› *De leerkrachten werken samen aan een opdracht.* FOTO: CHIARA BELTRAMINI

› *Ms Tan observeert de leerkrachten tijdens een opdracht.* FOTO: CHIARA BELTRAMINI

Resultaten

RCI heeft sinds 2020 aanzienlijke vooruitgang geboekt. 120 leerkrachten volgden intensieve training, waardoor 274 kinderen met een handicap naar inclusieve scholen konden gaan. Dit creëerde een inclusieve klasomgeving. 269 ouders en verzorgers participeerden actief, wat resulteerde in een ondersteunend netwerk buiten het klaslokaal.

"We zijn dankbaar voor de steun bij het opzetten van ondersteunende eenheden, inclusief speciale therapie ruimtes voor extra onderwijsondersteuning. Dit omvatte ook de aankoop van apparatuur, leermaterialen en het trainen van leerkrachten," aldus Thi Dieu Huong, onderdirecteur van Le Hong Phong basisschool.

De kracht van goede revalidatieopleidingen

Een opgroeiend kind wil niets liever dan kunnen lopen, spelen met leeftijdsgenootjes en uiteindelijk zelfstandig kunnen leven. Met een beperking is dit niet altijd zo eenvoudig. Zeker niet in Kameroen, waar maar liefst 86 procent van de kinderen en jongeren met een beperking geen toegang heeft tot kwalitatief goede revalidatiezorg.

Het tekort aan goede revalidatiezorg in Kameroen is een structureel probleem dat bij de basis aangepakt moet worden. Een goede opleiding tot fysiotherapeut, ergotherapeut, Multi-skilled Rehabilitation Technician of Community Based Rehabilitation-veldwerker leidt tot een toename van het aantal geschoolde revalidatieprofessionals, van thuis tot het ziekenhuis, een groter bereik en een hogere kwaliteit van de revalidatiediensten voor degenen die revalidatie het hardst nodig hebben: kinderen en jongeren met een beperking die in armoede opgroeien.

Samen met de Cameroon Baptist Convention Health Service (CBCHS), en met financiële steun van de AFAS Foundation, zorgen we dat elk kind en elke jongere met een beperking in Kameroen, ook de allerarmste, een zo hoog mogelijke kwaliteit van leven heeft.

Met onze partners ontwikkelden we al vier nieuwe, hoogwaardige revalidatieopleidingen, die aan de internationaal geldende kwaliteitsnormen voldoen:

- een tweejarige diplomaopleiding in Community Based Rehabilitation (CBR)
- een tweejarige diplomaopleiding tot Multi-skilled Rehabilitation Technician (MRT)
- een vierjarige bacheloropleiding in fysiotherapie (PT)
- een vierjarige bacheloropleiding in ergotherapie (OT)

De opleidingen zijn in volle gang en boeken resultaat:

- 24 CBR-studenten zijn al afgestudeerd en inmiddels aan het werk.
- 14 Multi-skilled Rehabilitation Technicians zijn al afgestudeerd en aan het werk.
- Het curriculum voor de opleiding Ergotherapie is door de Wereld Federatie van Ergotherapeuten (WFOT) goedgekeurd, wat aantoont dat het aan internationale standaarden voldoet.
- Dankzij de AFAS Foundation Scholarships (studiebeurzen) kunnen ook studenten met weinig geld een opleiding volgen, zo doorbreken we de cyclus van armoede.
- Via goede stageplekken en begeleiding hebben studenten al snel een positieve impact op de levens van vele kinderen en jongeren, en hun families.
- Door actieve lobby wordt samen met de overheid een structuur opgezet waarbinnen beroepsverenigingen voor fysiotherapie, ergotherapie en CBR worden erkend. Daarmee verbetert de kwaliteit van het vak, is er erkenning voor het vakgebied en wordt het aantrekkelijker om fysio- of ergotherapeut te worden.

› *Cynthia (midden) ondersteunt Yvan en zijn familie als onderdeel van haar opleiding. Ze is tweedejaars student aan de opleiding Community Based Rehabilitation (CBR) van CBCHS in Bafoussam.* FOTO: MONA VAN DEN BERG

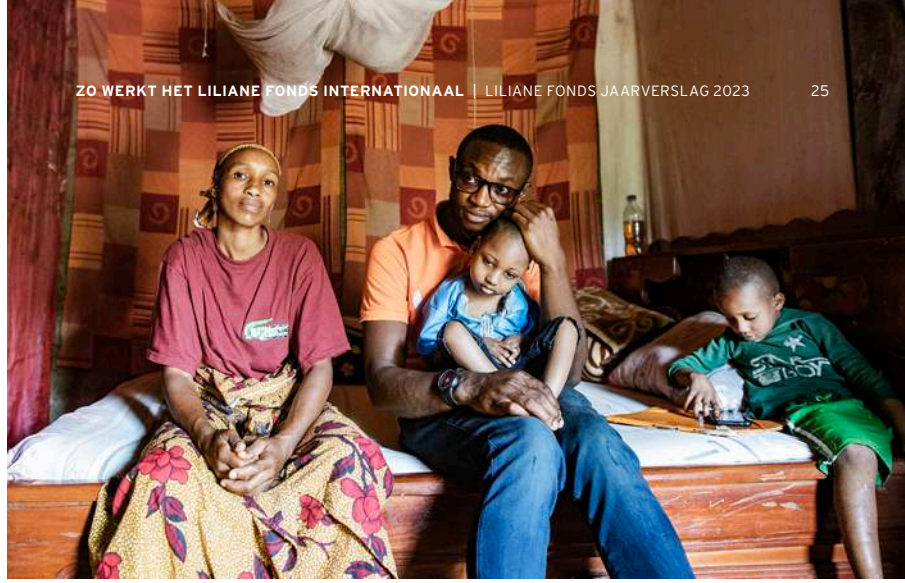

› *Alidou op schoot bij Leroy en met zijn moeder Hajara.* FOTO: MONA VAN DEN BERG

Opleidingskompas

Met financiële ondersteuning van AFAS Foundation zijn we in 2023 gestart met de bouw van een modern en toegankelijk opleidingscentrum in de stad Mutengene. Het Liliane Fonds biedt naast financiële ook technische ondersteuning. In het nieuwe opleidingscentrum brengen we alle revalidatie-opleidingen onder een dak. Eén opleidingslocatie bevordert de efficiëntie en duurzaamheid van de opleidingen. Daarnaast stelt het studenten in staat al tijdens de opleiding samen te werken met andere expertises.

Vanaf eind 2024 wordt het centrum in gebruik genomen.

Een van de studenten die hier zullen studeren, is **Gaius Ngeh (28)**, *eerstejaars student fysiotherapie*:

"Om me heen zie ik heel veel onwetendheid over wat handicaps zijn. Vroeger was ikzelf net zo onwetend. Toen woonde bij mij in de buurt een jongen met een handicap. Ik begreep niet wat er met hem aan de hand was, dacht dat hij besmettelijk was. Zoals die jongen zijn er in onze maatschappij heel veel mensen die niet de zorg krijgen die ze nodig hebben. Vaak kijkt niemand naar ze om. Ik wil helpen om dat te veranderen.

Dus besloot ik deze opleiding te gaan doen en ik vroeg een studiebeurs aan via het Liliane Fonds. Met wat ik nu leer kan ik heel veel mensen in de gemeenschap dienen, met name kinderen die een handicap hebben."

Het verhaal van Gaius werd in oktober 2023 gepubliceerd in een special bij dagblad Trouw, helemaal in het teken van Zorgkompas en Opleidingskompas. U kunt deze special lezen op onze website.

› *Student Gaius.* FOTO: MONA VAN DEN BERG

› *Olabukunola (Buky) Williams, landencoördinator van het Make Way-programma in Oeganda en onze partner Akina Mama Wa Afrika, in gesprek met kandidaat-parlementariërs tijdens het verkiezingsdebat over seksuele en reproductieve gezondheid in Nederlands buitenlandbeleid.* FOTO: DAVID JAGERSMA

De kracht van lobbyen

In actie voor **inclusie in Nederland**

In 2023 hebben we ons sterk gemaakt voor de rechten van kinderen en jongeren met een handicap. We vroegen aandacht voor de rechten van kinderen met een beperking in het buitenlandbeleid van het ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. En schreven een lobbystrategie waardoor we nu nog gerichter aan de slag kunnen.

Seksuele rechten

Samen met andere organisaties hebben we bijgedragen aan de Politieke Sekswijzer en aan het verkiezingsdebat. In de sekswijzer konden kiezers aan de hand van stellingen hun opvattingen over seksualiteit vergelijken met die van politieke partijen. Binnen deze online sekswijzer vroegen we aandacht voor de seksuele rechten van mensen met een handicap. Politieke partijen hebben we aangespoord om standpunten in te nemen die deze rechten ondersteunen.

Voor klimaat

We vroegen aandacht voor een inclusief klimaatbeleid door, samen met Save the Children, SOS Kinderdorpen en Defence for Children, deel te nemen aan het kinderblok van de Klimaatmars. Want de klimaatcrisis is een kindercrisis. Juist de meest kwetsbare kinderen, zoals kinderen met een beperking, ondervinden hier als eerste de consequenties van.

› *Collega's van het Liliane Fonds lopen mee met de Klimaatmars.* FOTO: TIMO VORSTENBOSCH

Gendergelijkheid

Tijdens de Shaping Feminist Foreign Policy Conferentie in Den Haag overhandigden we, samen met DCDD, de publicatie 'SDG 10: verminder ongelijkheden in braille en gebarentaal' aan Peter Derrek Hof, ambassadeur Vrouwenrechten en Gendergelijkheid bij het ministerie van Buitenlandse Zaken. Met deze actie pleiten we voor een inclusief beleid en hebben we ook opgeroepen dat de aankomende ronde strategische partnerschappen inclusief moeten zijn voor mensen met een beperking.

› *V.l.n.r.: Erik Ackerman (directeur Liliane Fonds), Lieke Scheewe (coördinator DCDD), Jim Monkel (jongerenambassadeur), Peter Derrek Hof (Ambassadeur Vrouwenrechten en Gendergelijkheid) en Lisanne van der Steeg (Liliane Fonds).*

Het Liliane Fonds en DCDD overhandigen SDG 10, reduced inequalities, in toegankelijke vorm aan Peter Derrek Hof, om hem eraan te herinneren dat een feministisch buitenland alleen feministisch kan zijn als dit een beleid is dat inclusief is voor mensen met een beperking. FOTO: LILIANE FONDS

› *Enquêteur volkstelling en medewerker FETAPH aan het werk.* FOTO: FÉDÉRATION TOGOLAISE DES ASSOCIATIONS DE PERSONNES HANDICAPÉES (FETAPH)

Eindelijk meegeteld

Onze partners hebben in hun eigen landen ook gelobbyd voor beter beleid en inclusie van kinderen met een beperking. Dit doen ze zowel bij lokale, regionale als nationale overheden. Soms ook bij internationale organisaties zoals de WHO.

Een voorbeeld hiervan is onze partner-organisatie FETAPH in Togo. Bij de laatste volkstelling in Togo in 2010 werden mensen met een handicap niet systematisch mee-geteld. Volgens de telling had slechts 2% van de bevolking een handicap, terwijl de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) een gebruikelijk percentage van ongeveer 15% hanteert. FETAPH, een organisatie van mensen met een handicap, hielp in aanloop van de verkiezingen bij het aanpassen van de vragenlijsten en het trainen van enquêteurs. Bovendien zette FETAPH haar lid-organisaties in om bewustzijn te creëren. Met succes: mensen met een handicap werden nu mee-geteld, waardoor het percentage steeg naar 10,73%. Mensen met albinisme werden apart geregistreerd, met een percentage van 1,91%. Deze gegevens stellen FETAPH in staat om haar argumenten te versterken en meer invloed uit te oefenen op de overheid voor betere voorzieningen voor mensen met een handicap.

> *Meisjes met een beperking krijgen les over menstruatie en persoonlijke hygiëne.* FOTO: CHIARA BELTRAMINI

Lobby voor seksuele en reproductieve rechten

Via het strategische partnerschap Make Way werkten we internationaal op uiteenlopende manieren aan het bevorderen van gelijke rechten en kansen voor jongeren met een handicap op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR). We versterkten de capaciteit van onze partners om te lobbyen op het gebied van SRGR.

Effectief samenwerken
Met de programma's Make Way en Body Talk versterken we de seksuele en reproductieve rechten van mensen met een handicap. Dat doen we door te lobbyen en door educatie en counseling aan te bieden. Uit tussentijdse evaluatie bleek dat beide programma's hierin vooruitgang en resultaten boeken door rekening te houden met lokale gebruiken en overtuigingen. Daardoor kan er goed en effectief worden samengewerkt met andere bestaande gezondheids- en onderwijsinitiatieven. Daarnaast hebben jongeren een betekenisvolle rol en zeggenschap in de programma's. Zo voelen ze zich gehoord en gesterkt om op te komen voor hun seksuele en reproductieve gezondheid en rechten.

Women deliver

Tijdens de internationale conferentie Women Deliver 2023 in Rwanda lieten onze adviseurs Laura Honders en Srushti Mahamuni onze stem horen, samen met jongeren uit Kenia, Rwanda, Ethiopië, Vietnam, Indonesië, Kameroen en Nigeria.

Jongeren spraken in een panel over hun ervaringen met discriminatie en uitsluiting van diensten gericht op seksuele en reproductieve gezondheid. En hoe zij hun stem laten gelden in het ontwikkelen van beleid. De jongeren worden gesteund via de programma's Make Way en Body Talk.

> *V.l.n.r.: Nona, Ice (Indonesië) Ariane (landencoördinator van het Make Way-programma in Rwanda) Vilda (jongerenpanel-lid van het Liliane Fonds-council uit Kenia) en Laura (SRGR-adviseur bij Liliane Fonds) tijdens het panel van Women Deliver waarin ze barrières en oplossingen bespreken voor de inclusie van mensen met een beperking in SRGR.* FOTO: SRUSHTI MAHAMUNI

Ice deelt haar kracht
Een van de jongeren die op uitnodiging van het Liliane Fonds deelnamen aan Women Deliver, was Ice (18) uit Indonesië. Ice is geboren met een vergroeide wervelkolom (scoliose) en weet zo uit ervaring tegen welke hindernissen kinderen en jongeren met een handicap aanlopen.

"Deelnemen aan Women Deliver in Rwanda en zelfs een van de sprekers te zijn, was voor mij de grootste prestatie en belevenis van mijn leven! Het gaf me de kans om mijn vrienden te vertegenwoordigen. Zij weten wat het betekent om te leven met een handicap in een afgelegen dorpje in het oosten van Indonesië. Ik ben erg trots dat ik op kan komen voor hun recht op goede seksuele en reproductieve gezondheid.

Sinds 2020 houd ik me bezig met dit thema, toen werd ik als 14-jarige scholier deelnemer aan het programma My Body is Mine van NLR Indonesia en het Liliane Fonds. Ik weet nog goed hoe er vragen in me opkwamen, waar ik toen geen antwoord op had. Bijvoorbeeld over de menstruatiecyclus of over hoe je jezelf kunt weren tegen seksuele intimidatie. Mijn ouders konden er ook maar beperkt antwoord op geven. Als jonge vrouw met een handicap merkte ik dat er bij veel mensen een taboe en stigma heerst over dit thema.

Door My Body is Mine kreeg ik antwoorden op mijn vragen. Zoals dat jongeren met een handicap dezelfde behoeftes hebben als iedereen. Dat wij óók verliefd worden en dat wij ook recht hebben op goede zorg en diensten. De kennis en ervaring die ik opdeed via My Body is Mine, geef ik nu door aan andere jongeren met én zonder een handicap."

> *Ice, een van de jongeren die gesponsord werden door Women Deliver om te spreken op de conferentie.* FOTO: LAURA HONDERS

3 | Zo werkt het Liliane Fonds in Nederland

De kracht van onze supporters

Ons werk is mogelijk dankzij de steun die we ontvangen van mensen in Nederland. Daar zijn we bijzonder dankbaar voor. Bij alles wat we doen, willen we onze donateurs en supporters zoveel mogelijk betrekken op een manier die bij hen past. Een greep uit onze meest opvallende activiteiten in 2023:

Liliane Panel

De 500 leden van dit panel denken met ons mee en geven hun visie op vraagstukken uit onze organisatie. In 2023 hebben we meerdere onderzoeken uitgevoerd met de panelleden, waaronder over de invulling van de Donateur Bedankactie en een focusgroep-bijeenkomst waarin gevoeligheden over nalaten aan een goed doel centraal stonden. De input van het panel namen we mee in de uitwerking van onze campagnes.

Donateur Bedankactie

In mei 2023 bedankten wij onze donateurs met een speciale actie. Al onze donateurs ontvingen als waardering een inspirerende set postkaarten voor hun onvoorwaardelijke steun aan kinderen met een handicap in ontwikkelingslanden. Dat deden we per post, maar ook persoonlijk. Collega's gingen in hun eigen woonplaatsen op pad om onze donateurs aan de deur te bedanken. We kregen vele positieve reacties van donateurs door heel Nederland.

› *Angela Frings met collega's tijdens bedankactie.* FOTO: HELDERGROEN

Open dag

Op Open Monumentendag openden letterlijk de deuren van ons kantoor. De ideale gelegenheid om alles te weten te komen over ons werk voor kinderen met een handicap in de armste delen van Azië, Afrika en Latijns-Amerika én over de rijke historie van ons pand – een voormalig klooster – te 's-Hertogenbosch. Honderden bezoekers luisterden naar onze collega's en gastsprekers. Maar ook naar De Bridge de huisband van Stichting My Breath My Music die kinderen en jongvolwassenen met een zware lichamelijke handicap de mogelijkheid geeft om muziek te maken.

Donateurs

In december 2023 waren er in totaal 81.711 actieve particuliere donateurs die bij hebben gedragen aan de financiering van projecten en programma's in de landen waar we werken. Een resultaat waar we trots op en dankbaar voor zijn. Mede dankzij verbeterde huis-aan-huiswerving en de succesvolle tv-show in december verwelkomden we 12.175 nieuwe maandelijkse donateurs. Ruim 21.067 donateurs droegen bij met een eenmalige gift. Vergeleken met 2022 is het totaal aantal particuliere donateurs gegroeid met 13% naar 81.711. Daar waar we in het voorgaande jaar gedaald waren, groeit in 2023 onze achterban. Nederig maakt het bedrag dat mensen ons hebben nagelaten via hun testament. In 2023 ontvingen we meer dan € 13,1 miljoen uit nalatenschappen: een substantiële bijdrage aan het verbeteren van de levenskwaliteit en toekomstkansen van kinderen en jongeren met een handicap in ontwikkelingslanden.

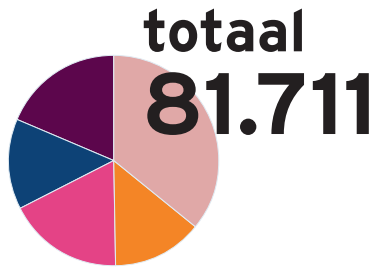

tot 5 jaar donateur	> 36,1%
tot 10 jaar donateur	> 13,9%
tot 15 jaar donateur	> 17,7%
tot 20 jaar donateur	> 13,9%
langer dan 20 jaar donateur	> 18,4%

Tv-programma op NPO 1

Op de avond van donderdag 7 december zond de EO ons programma 'Het grote 30 tellen tv-toernooi' uit op NPO 1. In deze avondvullende tv-show, gepresenteerd door Giovanca Ostiana en Bert van Leeuwen, namen families van bekende Nederlanders het tegen elkaar op tijdens het spannende spel '30 Tellen'. Met het programma vroegen we aandacht en steun voor de situatie van kinderen met een handicap in arme landen. En lieten we zien wat voor impact vroegtijdige signalering en interventie op maat op deze kinderen en hun gezinnen heeft. Tijdens het programma riepen Fedja van Huêt en Jetta Klijnsma op om ook een bijdrage te leveren.

› *Franck (4) en zijn vader waren te zien in de campagne.* FOTO: LEANDER STOLK

‘Geef ze de tijd’: een krachtige, multimedia-campagne

Tijd kan een wereld van verschil maken voor kinderen met een handicap. Hoe eerder een kind wordt opgespoord en geholpen, hoe groter de impact op diens leven. Om dit inzichtelijk te maken, lanceerde het Liliane Fonds in december de cross-mediale campagne ‘Geef ze de Tijd’. Met onder meer de tv-uitzending ‘Het grote 30 tellen tv-toernooi’ op NPO 1, diverse radio- en tv-commercials, een Libelle-bijlage die geheel in het teken stond van het Liliane Fonds en een online giftencampagne. Via deze uiteenlopende kanalen leerden veel mensen het Liliane Fonds beter kennen. Ruim 2.100 mensen besloten zelfs om zich als donateur bij ons aan te sluiten!

Werven zonder winstoogmerk - Social Response

In 2023 is het Liliane Fonds, samen met Oxfam Novib, Amref Flying Doctors en Milieudefensie, een traject gestart met als doel het oprichten van een coöperatie voor donateurswerving. Deze coöperatie heeft als doel om donateurs te werven zonder tussenkomst van commerciële partijen en zonder winstoogmerk. Het is daarmee een antwoord op de commerciële markt ten aanzien van deur-aan-deurwerving. De coöperatie is inmiddels in 2024 opgericht en opereert op het moment van schrijven vanuit een kleine vestiging in Rotterdam. Huis-aan-huiswerving blijft voor ons een belangrijke manier om mensen in Nederland te benaderen om onze missie te steunen. De komende jaren hopen we daarom Social Response verder uit te bouwen tot een gevestigd wervingsbureau ván en vóór goede doelen. Ondertussen zullen we ook met onze bestaande wervingspartners blijven werken.

› *In december verscheen Houvast, een speciale bijlage in het tijdschrift Libelle. Het ging over het belang van vroegtijdige signalering van kinderen met een handicap.* FOTO: MONA VAN DEN BERG

De kracht van samenwerking

Wereldwijd zetten vele organisaties, net als wij, zich in voor mensen met een handicap of kwetsbare kinderen. Om onze kracht en impact te vergroten, zoeken we actief naar samenwerkingen met uiteenlopende organisaties. Onze samenwerkingsverbanden bieden alle betrokken partijen voordeel. In de eerste plaats de meest kwetsbare kinderen.

Een greep uit de organisaties waar we in 2023 mee samenwerkten:

ONTWIKKELINGSORGANISATIES

- We werken samen met andere internationale organisaties die zich net als wij richten op de situatie van kinderen met een handicap. Bijvoorbeeld **Enablement**, **Christian Blind Mission (CBM)**, **Humanity & Inclusion** en het netwerk van **Leonard Cheshire Disability**.
- Via het programma **Make Way** maken we seksuele en reproductieve gezondheid en rechten toegankelijk voor kwetsbare kinderen en jongeren in Ethiopië, Kenia, Oeganda, Rwanda en Zambia. Kijk voor meer informatie op pagina 28.
  Onze partners in dit programma zijn **Wemos**, **VSO**, **Akina Mama wa Africa**, **Forum for African Women Educationalists**, en **The Circle of Concerned African Women Theologians Kenya**.
  Make Way wordt gefinancierd door het ministerie van Buitenlandse Zaken.
- Als lid van de stuurgroep van de Nederlandse coalitie van de **Global Campaign for Education (GCE)**, zorgt het Liliane Fonds voor bewustwording en focus bij politici en beleidsmakers op ‘inclusief onderwijs’ in plaats van alleen ‘onderwijs’. GCE is het grootste wereldwijde netwerk dat campagne voert voor het recht op onderwijs voor kinderen en jongeren in lage- en middeninkomenslanden.

› *Justine samen met Kenneth Nangai, medewerker van onze Oegandese partnerorganisatie Katalemwa.* FOTO: RONNIE DANKELMAN

Dankbaar zijn we voor de langetermijnsteun van de Nationale Postcode Loterij. In 2023 was de hoogte van de bijdrage € 1.350.000. Dankzij deze bijdrage maken we meer mogelijk voor kinderen en jongeren met een handicap. Bijvoorbeeld via het programma Work & Respect (zie pagina 20) in Kenia, Rwanda en Ethiopië. Door dit programma volgden 643 jongeren met een handicap een beroepsopleiding waarmee hun perspectief op werk en inkomen aanzienlijk verbeterd is.

De steun van de Nationale Postcode Loterij maakt het mogelijk dat we projecten als deze blijven ontwikkelen en uitvoeren, samen met onze internationale partners. Via onze kwartaal-nieuwsbrief informeren we onze achterban regelmatig over de ondersteuning door de Nationale Postcode Loterij.

› *Hoang Thi Minh uit Vietnam met een collega achter haar laptop.* FOTO: TIMO VORSTENBOSCH

- Via de **Dutch Coalition on Disability and Development (DCDD)** werken we samen met andere organisaties en beleidsmakers, waaronder de Nederlandse overheid, om internationaal beleid en uitvoering toegankelijker te maken voor mensen met een handicap. We richten ons onder andere op terreinen zoals noodhulp, werk en inkomen.
- Organisaties van en voor mensen met een handicap uit meer dan honderd landen bundelen hun krachten in het **International Disability and Development Consortium (IDDC)** om de volledige participatie van mensen met een handicap in de samenleving te bevorderen.

MAATSCHAPPELIJKE PARTNERS

Het Liliane Fonds kan al jaren rekenen op een breed maatschappelijk draagvlak in Nederland. Ook in 2023 werkten we veel samen met bedrijven, stichtingen en vermogensfondsen. Hun betrokkenheid is onmisbaar voor onze programma's voor kinderen en jongeren met een handicap. Daarnaast ontvingen we geweldige steun van scholen, verenigingen, actievoerders en liefdadigheidsorganisaties.

› *De samenwerking van Paul Foundation en NORFIL in de Filippijnen. V.l.n.r.: Ranil, Alexis Reyes en Eric Raborar.* FOTO: LILIANE FONDS

In het bijzonder konden we het afgelopen jaar rekenen op de steun van de volgende maatschappelijke partners:

- Dankzij de **AFAS Foundation** tillen we in Kameroen met de **Cameroon Baptist Convention Health Service (CBCHS)** de revalidatiezorg naar een hoger niveau, via het project Zorgkompas en Opleidingskompas. Samen maken we kwalitatief goede revalidatiezorg beschikbaar en toegankelijk voor mensen met een handicap, in het bijzonder kinderen. In 2023 bereikte het traject een mijlpaal met de start van de bouw van een inclusief opleidingscentrum (zie pagina 25).
- Met orthopedisch specialist **Livit Ottobock Care** werken we in Rwanda aan het verhogen van de kwaliteit van orthopedische hulpmiddelen en expertise. Dat doen we door materiaal, kennis en expertise aan onze partner in Rwanda ter beschikking te stellen. Begin 2023 verlengden we dit succesvolle partnerschap met een hernieuwde intentieverklaring die de samenwerking verlengt met vijf jaar.
- **The Paul Foundation** ondersteunt al vele jaren projecten voor kinderen en jongeren met het syndroom van Down in Indonesië en de Filippijnen. Die steun bereikte inmiddels al duizenden kinderen met het syndroom van Down en hun ouders, familie en buren. In 2023 droeg The Paul Foundation bij aan de ontwikkeling van de eerste polikliniek op de Filippijnen die gespecialiseerd is in het syndroom van Down.
- Samen met het **expertisecentrum seksualiteit Rutgers** werken we aan het programma Body Talk in Vietnam, de Filippijnen en Indonesië. Dit programma is erop gericht om de seksuele en relationele vorming van kinderen en jongeren met een handicap te verbeteren (zie pagina 28).
- **Charity Fund Rijsholt (SCFR)** creëert kansen voor kinderen in Noord-India op een zelfstandig en waardig bestaan. De langlopende samenwerking tussen SCFR en het Liliane Fonds vergroot deze kansen. De doelstelling van SCFR sluit aan op de strategie van het Liliane Fonds, waarbij gekeken wordt naar het individu binnen diens gehele (sociale) omgeving en de realiteit van het leven ter plaatse.
- Verder werkten we in 2023 samen met onder meer **De Waterlander**, **Gaston Schul**, **Hanssen Footcare**, **Summerfund**, **Cornelia stichting** en **NICA Recycle** en werden we ondersteund door **Claeren Risicobeheersers**.

› *Nataniyem Bruk (10) uit Ethiopië is geboren met een open rug en een waterhoofd.* FOTO: CHIARA BELTRAMINI

SAMENWERKINGEN MET UNIVERSITEITEN EN ONDERWIJSINSTELLINGEN

Het Liliane Fonds zoekt actief de samenwerking met universiteiten. Het biedt een wetenschappelijke onderbouwing van de activiteiten die we financieren en ontwikkelen.

Sinds 2010 zijn we partner in het **'Advanced Master in International Development'-programma (AMID)** van de Radboud Universiteit. Trainees van de postdoctorale opleiding AMID brengen voor het Liliane Fonds, naast een divers netwerk, actuele kennis mee op relevante onderwerpen, zoals armoede, ongelijkheid, inclusie, maar ook samenwerking met het bedrijfsleven en de overheid. Daarnaast werken we samen in het vierjarig leertraject Breaking down Barriers, zie toelichting hiernaast of kijk op de Engelstalige website barriersfree.org.

Sinds 2020 werken we samen met **Radboud University Medical Center**, **Levy Mwanawasa Medical University (LMMU) Zambia** en onze partners in Zambia voor het ontwikkelen van een training rondom de gezondheid van mensen met een verstandelijke beperking. Dit project loopt tot 2024.

In samenwerking met de **London School of Hygiene and Tropical Medicine** vormden we in 2020 en 2021 een consortium met lokale partners in Guatemala om de toegang tot hulpmiddelen voor mensen met een beperking te onderzoeken met ondersteuning van de Wereldgezondheidsorganisatie WHO. Het onderzoek is afgerond en het rapport is gedeeld met de WHO. Het Liliane Fonds heeft meegewerkt aan een artikel over de uitkomsten, dat in het voorjaar van 2022 is verschenen.

Onderzoek
Het leertraject **Breaking down Barriers** is een samenwerking met de Radboud Universiteit, academici en partners in drie Afrikaanse landen. Samen onderzochten we of meisjes met een handicap toegang hebben tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in Kameroen, Oeganda, Sierra Leone en Zambia. We bekeken bijvoorbeeld welke factoren ervoor zorgen dat er voor hen geen anticonceptie beschikbaar is.

Uit dit onderzoek bleek onder andere dat niet alleen het type handicap, maar ook de sociaal-economische en religieuze achtergrond bepalen in welke mate iemand toegang heeft tot diensten of haar rechten kan uitoefenen. Meisjes met een fysieke beperking die naar school zijn geweest hebben vaak makkelijker toegang tot diensten dan meisjes met een intellectuele beperking uit een arm gezin. Onze aanbeveling is dan ook om met een brede lens te kijken naar de complete persoon bij het ontwikkelen van beleid en wetgeving.

› *Voor het Make Way-programma gaven SRGR-adviseurs Srushti Mahamuni en Laura Honders samen met DPOD en hun partners een workshop over jongerenparticipatie en SRGR voor jongeren met een beperking.* FOTO: LILIANE FONDS

› *Christabel (19) uit Zambia was pas 6, toen een gifslang in haar hand beet terwijl ze sliep. Door het gif raakte haar arm verlamd. Dokter worden, was al sinds ze klein was haar grootste droom, maar haar familie kon geen schoolgeld betalen. "Door het Liliane Fonds kon ik toch mijn school afmaken en kreeg ik therapie voor mijn hand. Nu maak ik mijn droom waar: ik ben eerstejaarsstudent medicijnen aan de universiteit!"*
FOTO: CEDRIC MUSENGE KANGWA

SAMENWERKINGEN MIVA

Gebundelde kracht met MIVA
MIVA steunt kleinschalige ontwikkelingsprojecten van pioniers die zich inzetten voor kwetsbare groepen in de samenleving. Om het bereik van de pioniers te vergroten, ondersteunt MIVA deze projecten met vervoers- en communicatiemiddelen. Zo kunnen zij nog meer mensen helpen.

Sinds 2015 werken MIVA en het Liliane Fonds nauw samen. Daardoor kan MIVA gebruikmaken van een groot netwerk en lokale kennis.

Strategische partnerorganisaties begeleiden en monitoren de projecten die MIVA ondersteunt. Op deze manier worden transport- en communicatiemiddelen efficiënt en effectief en op een programmatische, structurele en inclusieve manier ingezet. Zo worden mensen en organisaties geholpen om hun bestemming te bereiken.

Kinderen in Colombia varen naar een betere toekomst
In veel landen waar wij actief zijn, zijn basisvoorzieningen als gezondheidszorg en onderwijs onbereikbaar voor de meest kwetsbaren. MIVA, zusterorganisatie van het Liliane Fonds, steunt lokale mensen die zich inzetten om anderen te helpen, met onmisbare vervoers- en communicatiemiddelen.

Zoals in de afgelegen Colombiaanse regio Nariño. Daar zijn scholen vaak letterlijk onbereikbaar voor kinderen. Met een nieuwe schoolboot van MIVA kunnen ze nu toch naar school. Cruciaal, want onderwijs is de sleutel tot een betere toekomst.

› *Met een nieuwe schoolboot van MIVA kunnen de kinderen naar school toe.* FOTO: MIVA

De inwoners van de regio Nariño - veelal Afro-Colombiaanse en inheemse gemeenschappen - worden nauwelijks door de regering ondersteund. Het gevolg is dat ruim 80% van de bevolking in armoede leeft en dat veel kwetsbare jongeren worden gerekruteerd door gewapende groepen en drugsbendes. Onderwijs biedt kinderen en jongeren een uitweg uit deze situatie. Maar de moeilijke omstandigheden van het gebied maken het tot een uitdaging. De getijdenwerking en vele drijvende boomstammen maken navigeren door de mangroven extra lastig.

Soledad Pueblito is de enige school in de regio die tot de derde klas middelbaar onderwijs biedt. Voorheen was er slechts één boot, met een zwakke motor, om kinderen naar en van de school te vervoeren. Noodgedwongen bleven veel kinderen thuis.
Dankzij de steun van donateurs heeft Soledad Pueblito nu een extra boot, waardoor meer kinderen hun school kunnen afronden en de kans hebben op een betere toekomst.

4 | De organisatie Liliane Fonds

> *Collega's van het Liliane Fonds.* FOTO: TIMO VORSTENBOSCH

In 2023 hebben we onze meerjarenstrategie herzien, gericht op de komende jaren (2024-2027), waarin we streven naar een inclusieve samenleving waarin álle kinderen kunnen meedoen. Deze strategie omvat niet alleen directe betrokkenheid bij kinderen, maar ook structurele veranderingen, fondsenwerving en organisatorische behoeften.

In lijn hiermee hebben we ons in 2023 gericht op het verbeteren van goed werkgeverschap. Het laatste tevredenheidsonderzoek onder onze medewerkers gaf een score van 8,0, die we willen behouden en verbeteren door vernieuwing van arbeidsvoorwaarden en de introductie van een nieuwe gesprekscyclus.

Daarnaast zijn we gestart met het uitvoeren van ons plan van aanpak voor meer diversiteit en inclusie, gebaseerd op de SER Diversity Charter. Ook hebben we in 2023, samen met onze vrijwilligers, een vrijwilligersstrategie en -beleid ontwikkeld.

De kracht van onze mensen

Onze mensen vormen het kloppend hart van onze organisatie: met veel betrokkenheid zet iedereen zich in voor onze mooie missie. Daar zijn we trots op.

Medewerkers vaste dienst

- Het gemiddeld aantal fte's over 2023 was 63,6, een stijging ten opzichte van vorig jaar. Het ging hierbij voornamelijk om vervanging van ziekteverzuim en uitbreiding om de vernieuwde ambities te kunnen waarmaken. Alle medewerkers van het Liliane Fonds werken in Nederland.
- De salarissen van de medewerkers zijn gekoppeld aan functiegroepen. Elk functie-profiel wordt op basis van een aantal vaste criteria gewaardeerd en ingedeeld in een functiegroep. De beloning is vergelijkbaar met andere functies binnen de branche. Daarnaast heeft het Liliane Fonds een eigen arbeidsvoorwaardenregeling en zijn alle medewerkers ondergebracht bij Pensioenfonds Zorg en Welzijn.

Vrijwilligers
Bij onze organisatie is een groot aantal vrijwilligers actief. Hun inzet en expertise zijn enorm waardevol voor het Liliane Fonds. Het is prachtig om te zien en te ervaren dat zij bereid zijn hun tijd te doneren om bij te dragen aan onze mooie missie. Eind 2023 waren er 81 vrijwilligers actief. Zij zijn onderdeel van onze organisatie en dragen bij aan onze resultaten.

Roos van Boekel werkt als coördinator vrijwilligers. Als geen ander weet zij wat de kracht is van samenwerken met vrijwilligers:

"Ik werk nu ruim 23 jaar bij het Liliane Fonds en heb van het begin af aan met vrijwilligers gewerkt. Vrijwilligers zijn enorm betrokken, eenieder heeft weer een eigen expertise. Met hun positief-kritische houding dragen ze actief bij aan onze missie. We hebben allerlei soorten vrijwilligers, van tuinvrijwilligers en kantoorvrijwilligers tot regiovrijwilligers in het land. Allemaal zijn ze super gemotiveerd en staan ze volledig achter het doel: het leven verbeteren voor kinderen met een handicap in de armste gebieden. Het werken met elkaar zorgt voor een bijzondere dynamiek en uitwisseling, wat meer diepgang geeft en een bijzondere sfeer op kantoor."

Onze ambassadeurs

Mede dankzij de bijdragen van onze ambassadeurs **Fedja van Huêt** en **Jetta Klijnsma**, werd ons tv-programma 'Het grote 30 tellen tv-toernooi' een groot succes. In een videoboodschap deden zij een oproep aan de kijkers om in actie te komen voor kinderen met een handicap.

FOTO: MONA VAN DEN BERG

> Jetta Klijnsma
Commissaris van de Koning in Drenthe

Jetta weet uit ervaring hoe het is om te leven met een handicap. Hier in Nederland heeft ze de nodige zorg gekregen en haar ouders hebben haar gesteund in haar ontwikkeling. Daardoor werd ze de vrouw die ze nu is. Diezelfde kansen gunt zij alle kinderen met een handicap.

FOTO: JOHN VAN HAMOND

> Fedja van Huêt
acteur

Fedja werkte ook mee aan de speciale bijlage bij de kerst-editie van Libelle, die volledig aan het Liliane Fonds was gewijd. Hij verzorgde het voorwoord van deze publicatie.

Onze processen en procedures

Integriteitsbeleid

Liliane Fonds is een organisatie waar iedereen zich veilig en thuis moet kunnen voelen, en zichzelf kan zijn. Werknemers kunnen erop vertrouwen dat we er alles aan doen om (seksueel) grensoverschrijdend gedrag, fraude en machtsmisbruik te voorkomen. En als het zich voordoet, dan kan men het op een veilige en laagdrempelige manier melden en bespreken.

Preventie
Een belangrijke pijler in het integriteitsbeleid is preventie. We werken met een gedragscode die iedereen (medewerkers, vrijwilligers en ingehuurde personen) ondertekent. In de werving-en-selectieprocedure vragen we referenties op. Van iedereen die bij ons werkt hebben we een Verklaring omtrent het Gedrag (VOG). Daarnaast organiseren we jaarlijks 'awareness-sessies'. Alle medewerkers zijn verplicht om aan één bijeenkomst per jaar deel te nemen. In 2023 hebben we tijdens deze bijeenkomsten besproken wat we verstaan onder Integriteit en hebben we met elkaar in groepen dilemma's besproken.

> *De Ondernemingsraad van het Liliane Fonds & MIVA, oktober 2023. V.l.n.r.: Marja Rijerse, Erik van Grinsven, Laura Honders, Pauline Heere, Chiara Beltramini, Daisy van den Boogaard en Nicky Bor.* FOTO: TIMO VORSTENBOSCH

Signalering en handhaving
Een tweede pijler van ons integriteitsbeleid is signalering en handhaving. Hoe meld je grensoverschrijdend gedrag? En wat gebeurt er met je melding? MIVA en het Liliane Fonds hebben hiervoor drie regelingen: een algemene klachtenregeling, een klachtenregeling ongewenst gedrag en een klokkenluidersregeling. Deze zijn gepubliceerd op onze websites, inclusief een meldingsformulier.

Meldingen in 2023

- *Fondsenwerving Nederland*
  37 kritische opmerkingen en klachten over de huis-aan-huiswerving of andere contactmomenten met (potentiële) donateurs. Alle klachten konden worden afgehandeld met een toelichting, of een excuus en herstel van de fout. Klachten over huis-aan-huiswerving werden ook gemeld aan het betreffende wervingsbureau en er werd waar nodig toegezien op correcte opvolging of verbetering.

- *Fraude bij partnerorganisatie*
  Door één van onze strategische partner-organisaties is een fraude gemeld die door hen is geconstateerd. Zij hebben deze onderzocht en medewerkers zijn ontslagen. Daarnaast hebben ze maatregelen genomen om herhaling te voorkomen. Deze casus is dan ook adequaat afgehandeld.

- *Samenwerking*
  De integriteitscommissie ontving één klacht over samenwerking. Er zijn gesprekken gevoerd met betrokkenen en leidinggevenden en vervolgacties afgesproken om de samenwerking te verbeteren. De klacht is naar tevredenheid van de betrokkenen afgehandeld.

- *Anoniem*
  Er is intern één anonieme melding ontvangen. De inhoud is besproken met de betrokkene.

> FOTO: CHIARA BELTRAMINI

Vertrouwenspersoon
Het Liliane Fonds had al een externe vertrouwenspersoon. Eind 2022 is er ook een interne vertrouwenspersoon aangesteld voor het Liliane Fonds en MIVA. Dit moet voor medewerkers en vrijwilligers de drempel verlagen om ongewenst gedrag te bespreken en te melden. Deze vertrouwenspersonen zijn onafhankelijk en gecertificeerd. We rapporteren het totaal aantal meldingen binnen een kalenderjaar en maken geen onderscheid tussen de organisaties.

Ondersteuning in 2023

- *Externe vertrouwenspersoon*
  Er zijn twee verzoeken voor ondersteuning ontvangen uit de totale organisatie (in 2022 één).
  Via de externe vertrouwenspersoon kan ook een melding conform de klokkenluidersregeling worden gedaan. Hiervan is in 2023 geen gebruik gemaakt.

- *Interne vertrouwenspersoon*
  Er zijn negen gesprekken gevoerd.

Beschermen van kinderen
Kinderen met een handicap zijn kwetsbaar voor (seksueel) misbruik. Het Liliane Fonds en MIVA en onze partnerorganisaties hebben de verantwoordelijkheid te zorgen voor een veilige omgeving voor de kinderen. Een omgeving waarin hun rechten gerespecteerd worden en waarin snel en adequaat gehandeld wordt bij meldingen van misbruik, mishandeling of geweld.

Zowel het Liliane Fonds en MIVA als alle partnerorganisaties hebben een child-safeguarding-beleid. Dit beleid geeft concrete richtlijnen voor hoe we kinderen beschermen, hoe en waar (seksueel) misbruik of geweld gemeld kan worden en welke vervolgstappen daarna genomen worden. In 2023 hebben het Liliane Fonds en MIVA partnerorganisaties ondersteund om hun child-safeguarding-beleid te verbeteren. We hebben trainingen (online én op locatie) gegeven en verdiepende onlinebijeenkomsten georganiseerd waarin we ervaringen, casussen, uitdagingen en goede voorbeelden met elkaar hebben gedeeld. De partnerorganisaties gaven trainingen en voorlichting over kinderbescherming, aan kinderen, ouders en betrokken gemeenschapsleiders.

In 2023 zijn er zeven meldingen gedaan door verschillende partnerorganisaties over misstanden tijdens de uitvoering van de programma's van de organisaties zelf. In vijf gevallen gaat het om fysiek geweld, pesterijen of verwaarlozing. In twee gevallen gaat het om seksueel misbruik door anderen in de omgeving ten tijde van de activiteiten die door de partner werden georganiseerd. Al deze zaken zijn door de betrokken organisaties serieus opgepakt, door hulp en ondersteuning aan de slachtoffers te geven, aangifte te doen bij de politie, gesprekken met daders en slachtoffers te faciliteren en/of voorlichting te geven aan docenten, kinderen en familieleden. Vervolgens zijn aanvullende maatregelen genomen om herhaling te voorkomen.

> *Child safeguarding training in Zambia, georganiseerd door Cheshire Homes Society in Zambia.* FOTO: MAJORIE KAANDORP

› FOTO: RONNIE DANKELMAN

Risico- en kwaliteitsmanagement

Ook in 2023 hebben we de jaarlijkse risicoanalyse uitgevoerd. Die geeft ons inzicht in de risico's en helpt ons om ons daar goed op voor te bereiden. De actiepunten die uit de analyse van vorig jaar kwamen, hebben we grotendeels al opgepakt. Zo hebben we belangrijke stappen gezet op het gebied van child safeguarding en hebben we verbeteringen doorgevoerd in ons integriteitsbeleid (bijvoorbeeld de aanstelling van een interne vertrouwenspersoon). Ook zijn er flinke stappen gezet in de informatiebeveiliging.

De grootste risico's voor het Liliane Fonds vormen imagoschade, cybercrime, onvoldoende meetbaar inzicht in de impact van onze programma's, integriteit en reizigersveiligheid. We hebben geconcludeerd dat we hiervoor passende beheersmaatregelen hebben. En we hebben stappen gezet om de risico's verder te verkleinen, in de praktijk en in ons beleid.

Kwaliteitsnormen
Het Liliane Fonds is een CBF-Erkend Goed Doel en voldoet aan de normen van de Erkenningsregeling Goede Doelen. Het gaat hier onder andere om normen op het vlak van goed bestuur, het realiseren van de eigen doelstellingen, gemaakte kosten en transparante verantwoording.

Andere kwaliteitsnormen die wij hanteren zijn:
- Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen
- DDMA-richtlijnen voor privacy
- Richtlijnen voor de ANBI-status

Monitoring van partners in de landen waar we programma's financieren

We verwachten van onze strategische partnerorganisaties dat zij voldoen aan minimumeisen op het gebied van bedrijfsvoering, beleid en werkwijze. Dit monitoren we tijdens werkbezoeken en door middel van rapportages, auditrapporten en evaluaties. Met strategische partners die voldoen aan de voorwaarden en die passen bij de visie en strategie van het Liliane Fonds en MIVA, sluiten we meerjarige partnerovereenkomsten af, en daarbinnen jaarcontracten en contracten voor specifieke projecten.

In 2023 hebben we de eerste meerjarige contracten met partners afgesloten. Een meerjarig contract biedt meer ruimte voor continuïteit, voor strategische doelen en geeft meer zekerheid aan de medewerkers die binnen de projecten werken. De strategische partnerorganisaties sluiten op hun beurt contracten af met zorgvuldig gescreende partnerorganisaties. We volgen nauwlettend hoe elke strategische partnerorganisatie werkt aan de doelstellingen van het programma. We ontvangen standaard jaarlijks auditrapporten

en hebben vaak contact met onze partners via telefoon, e-mail en videobellen.

Periodiek voeren we een organisatie-assessment uit. In 2023 deden we dit in de volgende drie landen; Bangladesh, Zimbabwe en Uganda. Het assessment is specifiek gericht op organisatieaspecten van strategische partnerorganisaties. We vragen van onze strategische partnerorganisaties een jaarrekening die door een gecertificeerde accountant is gecontroleerd, volgens richtlijnen die het Liliane Fonds en MIVA hebben opgesteld. De strategische partnerorganisatie bepaalt wanneer ook voor uitvoerende partnerorganisaties een externe accountantscontrole verplicht is. Alle samenwerkingsovereenkomsten tussen het Liliane Fonds en de strategische partnerorganisatie, en tussen de strategische partnerorganisatie en de partnerorganisatie, bevatten een paragraaf over onregelmatigheden en de stappen die ondernomen moeten worden bij mogelijk misbruik van fondsen.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Duurzame organisatie
Duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) zijn verankerd in de bedrijfsvoering van het Liliane Fonds. We scheiden onder andere het afval, sturen op papierloos werken en kopen gecertificeerd papier in. En als we iets cateren, dan kiezen we sinds eind 2023 voor vegetarisch. In 2023 zijn we ook nieuwe energiecontracten aangegaan met groene energie uit Nederland. Het pand was al voorzien van zonnepanelen en andere energiebesparende maatregelen, zoals spouwmuurisolatie. En onze openbare tuin wordt duurzaam onderhouden: de vrijwilligers gebruiken hiervoor een composthoop, en water dat we opvangen in regentonnen.

MVO leverancier
Niet alleen prijs en kwaliteit vinden we belangrijk als we inkopen. We kijken ook hoe de leverancier invulling geeft aan maatschappelijk verantwoord ondernemen. Zo hebben we de fairphone als zakelijke telefoon en schaffen we voornamelijk refurbished meubilair aan.

Vliegbeleid
We stimuleren reizen met openbaar vervoer. Door het hybride werken is het woon-werkverkeer van de medewerkers al aanzienlijk verminderd. Daarnaast hebben we in 2023 een vliegbeleid opgesteld met de uitgangspunten: 1) vlieg minder, en 2) vlieg slimmer en duurzamer. We moeten vliegen om onze projecten te bezoeken en het werk te monitoren, maar hebben ook een verantwoordelijkheid in het tegengaan van de klimaatcrisis.

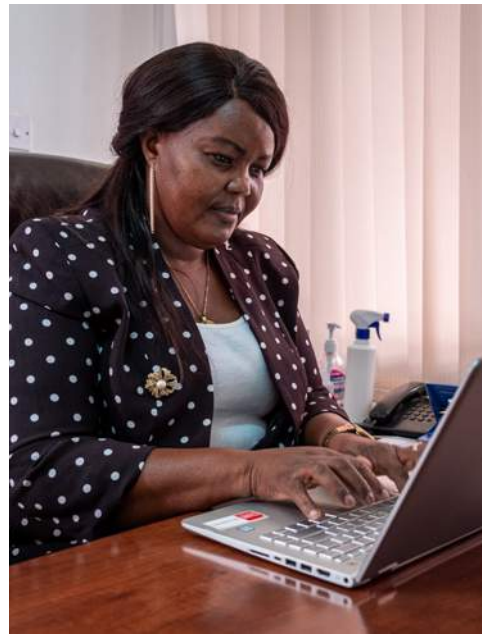

› *Cecilia Mutava, directeur van onze partner-organisatie Cheshire Disability Services Kenya aan het werk.* FOTO: JOOST BASTMEIJER

5 | Een vooruitblik

Koers houden door bij te sturen

Zoals voorgenomen evalueerden we in 2023 onze meerjarenstrategie. Doen we de juiste dingen en doen we de dingen goed? Dit leidde tot een aangescherpte koers voor de komende vier jaar.

Meer impact door meer focus
We hebben de ambitie om de komende jaren dieper en intensiever te gaan werken in minder landen (tussen de zestien tot twintig landen) en zo meer structurele impact te maken. We besluiten daarom om de komende jaren verantwoord af te bouwen in Latijns-Amerika, India, Tsjaad, Togo en Benin.
We gaan ons meer richten op de armste en meest fragiele landen (Least Developed Countries) waar onze inzet het hardst nodig is. In de toekomst willen we dat 70% van onze steun naar deze gebieden gaat. In 2024 starten we met de afbouw, waarbij we onze partners nog een aantal jaar ondersteunen om hun programma op een zelfstandige manier in te richten.

In de landen waar we onze inzet intensiveren, bouwen we met een netwerk van bestaande en nieuwe partners een sterk meerjaren-programma. Eind 2024 wordt dit proces geïmplementeerd in de volgende tien landen: Kenia, Oost-Congo, Zimbabwe, Uganda, Sierra Leone, Tanzania, Zuid-Sudan, Burkina, Bangladesh en Indonesië.

Kennis delen
In 2024 geven we verder vorm aan onze kennis- en lobbyagenda. In Nederland pleiten we doelgericht voor concrete aandacht voor mensen met een handicap binnen ontwik-kelingssamenwerking. We zorgen voor een podium voor onze partners op internationale fora en betrekken geïnteresseerde partners bij de implementatie van het WHO-programma Rehabilitation 2030 in eigen land. Daarnaast zetten we CBR en onze thematische expertise op de kaart binnen nationale en internationale netwerken, zoals DCDD, IDDC en GCE.
Onze leeragenda vullen we verder in en we starten een nieuwe fase van ons succesvolle onderzoeksprogramma Breaking down Barriers.

Ambitie om meer mogelijk te maken
Om meer impact te realiseren zijn meer middelen nodig. We zetten in op substantiële groei van onze institutionele fondsenwerving. In 2024 bereiden we ons voor op de mogelijke nieuwe periode van de strategische partnerschappen rond versterking van het maatschappelijk middenveld van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Ook hebben we de ambitie om nieuwe samenwerkingen aan te gaan met andere overheden en internationale fondsen. Onze particuliere fondsenwerving bouwen we in 2024 verder uit door het nalatenschappenprogramma te versterken, onlinekanalen te laten groeien en te innoveren op het gebied van traditionele wervingskanalen, zoals huis-aan-huiswerving. Hierbij zetten we steeds als rode draad herkenbare en krachtige communicatie in volgens onze vernieuwde merkpositionering: 'zie de kracht in elk kind'.

Een mensgerichte en diverse organisatie
In onze meerjarenstrategie hebben we ons voorgenomen een mensgerichte en diverse organisatie te zijn. In 2024 staan daarom de thema's diversiteit & inclusie en een evenwichtige machtsverdeling tussen Noord en Zuid hoog op de agenda. Ook blijft er aandacht voor de waardevolle betrokkenheid van onze vrijwilligers. Daarnaast versterken we onze projectmanagementprocessen en -instrumenten, en zetten we in op innovatie en datagedreven werken.

Meerjarenbegroting 2024-2026

(in euro)

	2024	2025	2026
BATEN			
Baten van particulieren	17.698.551	18.541.774	19.565.120
Baten van bedrijven	333.000	338.733	345.508
Baten van loterijorganisaties	1.350.000	1.350.000	1.350.000
Baten van subsidies van overheden	1.208.065	1.153.079	2.500.000
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	1.274.288	1.274.288	1.274.288
Baten van andere organisaties zonder winststreven	3.475.185	3.377.763	5.133.250
SOM DER BATEN	**25.339.089**	**26.035.637**	**30.168.166**
LASTEN			
Besteed aan doelstellingen			
Bestedingen binnen jaarplannen	11.858.487	11.894.166	11.619.141
Bestedingen extra aanvragen	7.335.156	7.048.844	10.087.134
Voorlichting	2.922.178	2.909.389	2.977.676
	22.115.821	**21.852.399**	**24.683.951**
Kosten werkorganisatie			
Wervingskosten	4.849.934	5.582.156	5.493.025
Kosten Beheer en administratie	1.160.486	1.127.262	1.121.205
	6.010.420	**6.709.418**	**6.614.230**
SOM DER LASTEN	**28.126.241**	**28.561.817**	**31.298.181**
Saldo voor financiële baten en lasten	**-2.787.152**	**-2.526.180**	**-1.130.015**
Saldo financiële baten en lasten	13.500	12.000	12.000
SALDO BATEN EN LASTEN	**-2.773.652**	**-2.514.180**	**-1.118.015**
Saldobestemming (detail)			
Toevoeging (+)/onttrekking (-) aan:			
- Continuïteitsreserve	400.000	40.000	50.000
- Bestemmingsreserve programma-uitvoering	270.000	40.000	-130.000
- Bestemmingsreserve strategie en beleid	-3.668.025	-2.594.180	-1.038.015
- Bestemmingsfondsen	224.373	0	0
	-2.773.652	**-2.514.180**	**-1.118.015**

De meerjarenbegroting wordt jaarlijks in december van het voorgaande boekjaar goedgekeurd door de raad van toezicht. Het uitgangspunt is om de continuïteitsreserve en bestemmingsreserve voor programma-uitvoering op peil te houden conform ons vermogensbeleid. Wel wordt rekening gehouden met onttrekkingen en toevoegingen aan bestemmingsfondsen en reserves. Daarbij gaan we uit van de prognose van de resultaten van het boekjaar bij het opstellen van de begroting en besteding van de reservestrategie en beleid binnen 3 jaar. Vanwege meevallers aan het einde van het jaar is de meerjarenbegroting herzien in het eerste kwartaal van het jaar om zodoende aansluiting te houden bij ons vermogensbeleid. Door deze wijziging zijn onder andere de uitgaven aan jaarplannen, directe kindhulp, gestegen.

6 | Verantwoording Bestuur en raad van toezicht

Bestuur en toezicht

Het Liliane Fonds wordt bestuurd volgens het raad van toezicht-model. 'Bestuur, beleid en uitvoering' zijn gescheiden van 'toezicht'. De directeur-bestuurder en de raad van toezicht hebben verschillende taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Deze zijn vastgelegd in de statuten en verder uitgewerkt in het Bestuursreglement en in het reglement van de raad van toezicht.

directeur-bestuurder:
Erik Ackerman
ook directeur-bestuurder MIVA

Nevenfuncties:
- Bestuurslid (penningmeester) van Partos, branchevereniging voor ontwikkelingssamenwerking
- Bestuurslid Dutch Coalition on Disability and Development

Governance

Samenstellingen en bevoegdheden
Directie
De raad van toezicht benoemt een directeur-bestuurder. Deze is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding en werkt samen met de andere leden van het managementteam.

Raad van toezicht
De raad van toezicht bestaat uit ten minste vijf personen die voor een periode van vier jaar worden benoemd. Zij kunnen eenmaal worden herbenoemd. De raad van toezicht ziet toe op de directie en de algemene gang van zaken binnen de stichting, zowel vooraf als achteraf. Sinds 2018 vormen het Liliane Fonds en de stichting MIVA een personele unie: de directeur-bestuurder en afdelingsmanagers van het Liliane Fonds vervullen hun functies ook voor MIVA. De raden van toezicht van beide organisaties bestaan uit dezelfde voorzitter en leden.

Extern toezicht
Het Liliane Fonds is door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) erkend als goed doel. Daarom controleert en beoordeelt het CBF periodiek of het Liliane Fonds aan de eisen van de erkenning voldoet. Jaarlijks vindt ook een accountantscontrole bij het Liliane Fonds plaats. In 2023 is deze controle verricht door Dubois & Co. Registeraccountants.

« *Hassenet (5) uit Ethiopië met haar vader Ahmed in hun woonkamer.*
FOTO: MONA VAN DE BERG

Codes en richtlijnen
Het Liliane Fonds is aangesloten bij Goede Doelen Nederland, de brancheorganisatie van de Nederlandse goede doelen. De raad van toezicht is ook lid van de Stichting Intern Toezicht Goede Doelen (ITGD). Daarnaast is het Liliane Fonds lid van Partos, de branchevereniging voor organisaties die werkzaam zijn in de sector Internationale Samenwerking. Naast alle relevante wettelijke bepalingen (zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming) volgt het Liliane Fonds de relevante codes en richtlijnen, waaronder de SBF-Code voor Goed Bestuur, de erkenningsregeling Goede Doelen, de Richtlijn Financieel Beheer van Goede Doelen Nederland en de Regeling Beloning Directeuren van Goede Doelen Nederland.

Financieel
Financieel was 2023 wederom een goed jaar voor het Liliane Fonds. Onze opbrengsten waren met € 28,6 miljoen hoger dan vorig jaar (€ 2,4 miljoen) en begroot (€ 5,8 miljoen). Het merendeel van onze opbrengsten (in 2023 75,2%) komt van particuliere donateurs, zowel giften en donaties als nalatenschappen. De baten uit nalatenschappen zijn dit jaar, voor het eerst, meer dan € 13 miljoen. Dit was aanzienlijk meer dan begroot en een groot deel van deze baten werd pas laat in het jaar bekend.

In 2023 besteedde het Liliane Fonds € 20,6 miljoen aan zijn doelstellingen. De bestedingen aan onze programma's, SPO's en voorlichting waren in 2023 iets hoger dan in 2022 (€ 0,4 miljoen) en hoger dan begroot (€ 1,0 miljoen).

Ook in 2023 is sprake van overbesteding. Dit is een bewuste overbesteding om zo gelijk een deel van de hogere baten te besteden aan kwalitatief goede projecten die dankzij een goede samenwerking tussen de verschillende teams, afdelingen en de SPO's tot stand kwamen, gericht op het strategische speerpunt van vroege identificatie van kinderen om hen al zo jong mogelijk te kunnen helpen. 79,5% van de totale lasten is besteed aan de doelstelling, en daarmee voldoet het Liliane Fonds ruimschoots aan de norm voor de sector van minimaal 70%.

De wervingskosten bedragen 16% van de opbrengsten. Dit is fors hoger dan vorig jaar (11,5%) en lager dan begroot (17,5%). In 2023 zijn er fors meer wervingskosten gemaakt ten opzichte van de begroting. Door hogere baten gedurende het jaar is besloten om verder te investeren in werving, ten einde de voorgenomen lange termijn groei in de meerjarenstrategie te bewerkstellingen.

De kosten eigen organisatie worden in overeenstemming met de richtlijn van Goede Doelen Nederland toegerekend. Per saldo resteert in 2023 een bedrag van kosten beheer en administratie van € 0,7 miljoen (2,8% ten opzichte van de totale lasten). Daarmee blijven in 2023 de kosten beheer en administratie relatief gelijk aan 2022 en zijn deze kosten fors lager dan begroot. Met 2,8% blijven deze kosten wederom ruim onder de interne norm van 6,5%.

Beleggingsbeleid
Omdat in 2021 negatieve rente bij banken niet meer te voorkomen was door kapitaal te spreiden over diverse banken, heeft het Liliane Fonds in juli 2021 besloten om een deel van zijn vermogen defensief en duurzaam te beleggen en het beleggingsrisico zoveel mogelijk te spreiden.

Het grootste deel van de portefeuille van het Liliane Fonds is belegd in obligaties. Ongeveer een kwart van het vermogen wordt belegd in aandelen. De beleggingshorizon is 10-15 jaar. Het doel van de beleggingen is om het reële vermogen in stand te houden. Eveneens om een nettorendement te behalen dat de uitgaven van het Liliane Fonds en de beheerskosten dekt.

Het beleggingsbeleid van het Liliane Fonds is gebaseerd op de uitgangspunten van United Nations Global Compact en op de Handreiking Verantwoord Financieel Beheer Goede Doelen Nederland. Een Nederlandse vermogensbeheerder adviseert het Liliane Fonds in de beleggingsstrategie. Deze beheerder levert regelmatig rapportages aan en legt verantwoording af over het gevoerde beleid. Het Liliane Fonds houdt uit voorzorg een bestemmingsreserve aan ter hoogte van de resultaten die nog niet zijn gerealiseerd.

Het Liliane Fonds hanteert bij de keuze van de beleggingen mens-, milieu- en diervriendelijke criteria. Kinderrechten, waaronder die van kinderen met een handicap, wegen verreweg het zwaarst. Als banken of beleggers handelen in strijd met kinderrechten, is dit voor het Liliane Fonds reden tot uitsluiting.

Erik Ackerman, 30 mei 2024

› *Charles Ejemasi (23) uit Nigeria kon zich niet goed uiten door zijn spraak- en hoorproblemen. Door de juiste steun van onze partnerorganisatie kon hij zich goed ontwikkelen.* FOTO: TLM NIGERIA

Verslag raad van toezicht 2023

Inspirerend werkbezoek
Corona maakte reizen een tijd lang onmogelijk. Maar begin 2023 kreeg de voorzitter van de raad, Jannie Riteco, de gelegenheid om samen met twee leden van de raad, Annika Galle en Emine Kaya, op werkbezoek te gaan bij onze strategische partnerorganisatie in Kameroen. Zij bezochten verschillende projecten en ontmoetten partners. Hun ervaringen en verhalen over dit inspirerende bezoek deelden zij met de medewerkers in 's-Hertogenbosch.

Afscheid
In 2023 nam de raad van toezicht na twee zittingsperiodes van vier jaar in juni afscheid van Albert Rommers, voorzitter van de auditcommissie en van de remuneratie- en benoemingscommissie en lid van de raad van toezicht. De raad is aan Albert veel dank verschuldigd voor zijn grote inzet en bijdrage aan de raad van toezicht en aan MIVA en het Liliane Fonds.

Werkzaamheden raad van toezicht
Overleg met de directeur-bestuurder
De raad van toezicht heeft in 2023 vijf keer vergaderd met de directeur-bestuurder. De raad heeft onder meer goedkeuring verleend aan het jaarverslag en de jaarrekening 2022, aan de nieuwe meerjarenstrategie 2024-2027, het jaarplan 2024 en de bijbehorende begroting, de herziene arbeidsvoorwaardenregeling en het vrijwilligersbeleid. Ook heeft de raad presentaties gekregen over de Child Safeguarding Policy en over fondsenwerving en de daarmee beoogde groeistrategie.

Overleg met het medezeggenschapsorgaan
De ondernemingsraad (OR) ontmoet (minimaal) één keer per jaar de raad van toezicht. Zo ook in 2023. De algemene gang van zaken is besproken. En er is teruggeblikt op en vooruitgekeken naar de belangrijkste onderwerpen die (gaan) spelen. De OR gaf in dit gesprek ook aan tijdig en goed bij relevante besluitvorming te worden betrokken.

Benoeming nieuwe voorzitter en lid van de raad
De raad van toezicht heeft per 2 juni 2023 Wouter Reuvers benoemd tot lid van de raad van toezicht. Wouter volgt Albert Rommers op als voorzitter van de auditcommissie. Ook heeft de raad in samenwerking met een extern werving-en-selectiebureau een opvolger gezocht voor voorzitter Jannie Riteco. Zij is in het verslagjaar teruggetreden als voorzitter, maar blijft lid van de raad van toezicht. Thos Gieskes is per 1 september 2023 benoemd tot voorzitter van de raad van toezicht van het Liliane Fonds en MIVA. De leden Annika Galle en Emine Kaya werden in 2023 herbenoemd voor een tweede zittingstermijn van vier jaar.

›› *Franck (Burundi) zaait groenten met zijn vader*
FOTO: CHIARA BELTRAMINI

Samenstelling raad van toezicht

DRS. J.A. (JANNIE) RITECO
(voorzitter raad van toezicht tot 1 september 2023)
Raad van bestuur Zorggroep Almere

Nevenfuncties:
• Vicevoorzitter raad van toezicht QuaRijn

DRS. T.H.L.J.M. (THOS) GIESKES
(voorzitter raad van toezicht per 1 september 2023)
Chair of Board of Directors BPI Africa
Managing Director Stichting AGRI3

DRS. P.J.M. (PIET) KUIJPER
Oud-voorzitter bestuur MIVA

Nevenfuncties:
• Secretaris Netwerk DAK
• Vicevoorzitter Justice and Peace Nederland

DR. MR. J.G.C.M. (ANNIKA) GALLE
Universitair hoofddocent financieel recht, Erasmus School of Law en Academic Director van onderzoeksinstituut International Center for Financial Law & Governance

Nevenfuncties:
• Voorzitter raad van commissarissen CM Payments

DRS. E.A. (EMINE) KAYA MA
Wnd. plaatsvervangend afdelingshoofd Toezicht, Regulier en Nationaliteit, Directie Migratiebeleid, ministerie van Justitie en Veiligheid

Nevenfuncties:
• Voorzitter Eisenhower Fellowship Nederland

H.A.C. (ALBERT) ROMMERS RA
(lid van de raad van toezicht tot en met 1 juni 2023)
Zelfstandig registeraccountant/ bedrijfsadviseur bij Vermetten accountants en adviseurs

Nevenfuncties:
• Penningmeester Stichting Vrienden van S&L Zorg
• Penningmeester Stichting Cultuurhuis Bovendonk

W.H.J. (WOUTER) REUVERS MSC RA
(lid van de raad van toezicht per 2 juni 2023)
Topconsultant, Vanberkel Professionals; zelfstandig financieel adviseur

› *Abdul (16) voelde zich als kind vaak eenzaam. Kinderen lachten hem uit en leren ging moeilijk vanwege zijn meerdere handicaps. Nu zit hij op een speciale school. Abdul heeft vrienden en maakt graag muziek.* FOTO: TLM NIGERIA

Rooster van aftreden raad van toezicht

NAAM	AANTREDEN	HERBENOEMING	AFTREDEN
Albert Rommers	2015	2019	01-06-2023
Jannie Riteco	22-02-2017	2021	2025
Piet Kuijper	01-01-2018	2022	2026
Annika Galle	01-09-2019	2023	2027
Emine Kaya	01-09-2019	2023	2027
Wouter Reuvers	02-06-2023		
Thos Gieskes	01-09-2023		

Samenstelling en werkzaamheden commissies
Om de taak van de raad van toezicht goed uit te kunnen voeren, is een aantal taken belegd in commissies, te weten: de remuneratie- en benoemingscommissie en de auditcommissie. De commissies bereiden de behandeling van specifieke onderwerpen en thema's voor ten behoeve van de vergadering van de voltallige raad van toezicht.

Auditcommissie
De auditcommissie bestaat uit Wouter Reuvers, die in juni Albert Rommers als voorzitter opvolgde, en Annika Galle. De auditcommissie vergaderde in 2023 vier keer. Aanwezig bij de vergaderingen waren de directeur-bestuurder, de manager bedrijfsvoering en de bestuurssecretaris. Conform haar opdracht hield de commissie toezicht op de kwaliteit van de financiële verslaggeving en het risicomanagement van de organisatie.

Remuneratie- en benoemingscommissie
De remuneratie- en benoemingscommissie bestond tot en met mei uit Albert Rommers als voorzitter, en Jannie Riteco. Per juni 2023 is Jannie Riteco voorzitter van de remuneratie- en benoemingscommissie en per september 2023 is Thos Gieskes lid van deze commissie. De commissie heeft de zelfevaluatie van de raad van toezicht voorbereid en tweemaal een gesprek gevoerd met de directeur-bestuurder over zijn functioneren.

Bezoldiging
In overeenstemming met het beleid heeft er in 2023 geen bezoldiging plaatsgevonden van de leden van de raad van toezicht. Toezichthouders kunnen een beroep doen op een vaste onkostenvergoeding van € 1.900,00 voor de voorzitter en € 950,00 voor de overige leden van de raad voor het jaar 2023.

De raad van toezicht bepaalt het salaris van de directeur-bestuurder en hanteert hiervoor een berekeningsmethodiek conform de 'Adviesregeling beloning directeuren van goede doelen' van brancheorganisatie Goede Doelen Nederland.

Verklaring raad van toezicht
De raad van toezicht verklaart zich akkoord met het jaarverslag 2023 en de jaarrekening 2023, met inachtneming van de verklaring van Dubois & Co. Registeraccountants over de jaarrekening en het jaarverslag.

Thos Gieskes, 30 mei 2024

› De tweeling Eden en Behtelehem (6) uit Ethiopië met hun moeder Aynadam.
FOTO: CHIARA BELTRAMINI

Enkel-voudige **Jaar-rekening**

Balans per 31 december 2023

(na bestemming saldo baten en lasten)

		31-12-2023		31-12-2022
ACTIVA				
Materiële vaste activa				
Bedrijfsmiddelen		1.780.289		1.863.612
Voorraden	11.284		11.620	
Vorderingen	13.914.517		12.456.245	
Effecten	1.851.984		1.724.110	
Liquide middelen	5.926.380		5.784.899	
		21.704.165		19.976.874
TOTAAL ACTIVA		**23.484.454**		**21.840.486**
PASSIVA				
Reserves en fondsen				
Reserves				
* Continuïteitsreserve	7.510.000		6.210.000	
* Bestemmingsreserves	10.858.574		9.009.219	
		18.368.574		15.219.219
Fondsen				
* Bestemmingsfondsen		0		249.781
		18.368.574		15.469.000
Voorzieningen		7.137		0
Langlopende schulden		597.970		1.716.956
Kortlopende schulden		4.510.773		4.654.530
TOTAAL PASSIVA		**23.484.454**		**21.840.486**

Staat van baten en lasten over 2023

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
BATEN			
Baten van particulieren	21.536.672	15.319.543	18.144.863
Baten van bedrijven	290.345	349.000	286.267
Baten van loterijorganisaties	1.350.000	1.350.000	1.350.000
Baten van subsidies van overheden	1.166.493	1.210.633	1.207.660
Baten van verbonden organisaties	1.268.189	1.219.288	1.230.934
Baten van andere organisaties zonder winststreven	3.024.622	3.431.406	4.002.968
SOM VAN DE BATEN	**28.636.321**	**22.879.870**	**26.222.692**
LASTEN			
Besteed aan doelstellingen			
Bestedingen binnen jaarplannen	11.146.023	11.117.269	10.793.686
Bestedingen extra aanvragen	6.615.398	5.746.320	6.977.782
Voorlichting	2.811.145	2.711.325	2.419.031
	20.572.566	19.574.914	20.190.499
Wervingskosten	4.593.470	4.003.624	3.002.561
Kosten Beheer & administratie	719.323	1.046.278	673.458
SOM VAN DE LASTEN	**25.885.359**	**24.624.816**	**23.866.518**
Saldo voor financiële baten en lasten	2.750.962	-1.744.946	2.356.174
Saldo financiële baten en lasten	148.612	-20.000	-345.745
SALDO BATEN EN LASTEN	**2.899.574**	**-1.764.946**	**2.010.429**

VOORSTEL SALDOBESTEMMING 2023

Voorgesteld wordt het saldo van baten en lasten 2023 als volgt te bestemmen:

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
SALDOBESTEMMING (DETAIL)			
Toevoeging (+)/onttrekking (-) aan:			
- Continuïteitsreserve	1.300.000	20.000	220.000
- Bestemmingsreserve Programma-uitvoering	100.000	170.000	-200.000
- Bestemmingsreserve Verplichtingen Riet Fonds	0	0	-6.000
- Bestemmingsreserve ongerealiseerde beleggingsresultaten	136.075	0	-57.168
- Bestemmingsreserve strategie en beleid	1.613.280	-1.771.925	2.408.703
- Bestemmingsfondsen	-249.781	-183.021	-355.106
	2.899.574	**-1.764.946**	**2.010.429**

Het voorstel resultaatbestemming is als zodanig in de balans per 31 december 2023 verwerkt.

KASSTROOMOVERZICHT OVER 2023

	2023	2022
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
Saldo voor financiële baten en lasten	2.750.962	2.356.174
Aanpassingen voor:		
- Afschrijvingen materiële vaste activa	187.337	177.830
Veranderingen in werkkapitaal:		
- Mutatie in vorderingen	-1.458.272	-3.992.286
- Mutatie in voorraden	336	-11.620
- Mutatie in kortlopende schulden	-143.757	-128.306
- Mutatie in langlopende schulden	-1.118.986	-25.379
- Mutatie in voorzieningen	7.137	-144.000
Subtotaal	224.757	-1.767.587
- Betaalde overige rente	21.393	-19.457
- Ontvangen dividend uit beleggingen	131	13.921
- Betaalde kosten van beleggingen	-9.109	-17.716
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN (A)	**237.172**	**-1.790.839**
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN		
Investeringen in materiële vaste activa	-104.013	-350.905
Desinvesteringen materiële vaste activa	0	0
Investering in effecten	8.322	7.757
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN (B)	**-95.691**	**-343.148**
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN (A+B)	**141.481**	**-2.133.987**
Liquide middelen per 1 januari	5.784.899	7.918.886
Liquide middelen per 31 december	5.926.380	5.784.899
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN	**141.481**	**-2.133.987**

Algemene toelichting

Grondslagen voor de jaarrekening

Verslagperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslagperiode van een jaar. Het boekjaar valt samen met het kalenderjaar.

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving voor Fondsenwervende Instellingen (RJ 650). Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Functionele valuta

De posten in de jaarrekening worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waarin de stichting haar bedrijfsactiviteiten voornamelijk uitoefent (de functionele valuta). De jaarrekening is opgesteld in euro's; dit is zowel de functionele als de presentatievaluta.

Transacties in vreemde valuta

Vorderingen, liquide middelen en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De uit de omrekening voortvloeiende koersverschillen worden opgenomen in de Staat van Baten en Lasten. Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode worden in de jaarrekening verwerkt tegen de koers van transactiedatum.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met de lineair berekende afschrijvingen gebaseerd op de economische levensduur. Er wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingstermijnen zijn 15 jaar voor verbouwing, 10 jaar voor inrichting en 3 jaar voor inventaris, software, computers en overige apparatuur.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Per iedere balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd tegen historische kostprijs.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Voor de vervolgwaardering benadert de boekwaarde de reële waarde na eerste verwerking vanwege de korte looptijd van de vorderingen, en sluit daarmee aan op de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Effecten

Deposito's worden gewaardeerd tegen de reële waarde. Scheepvaartparticipaties worden gewaardeerd conform de fiscale jaaropgave, of bij het ontbreken ervan op basis van de meest recente correspondentie van de scheepvaartmaatschappij, uitgaande van het voorzichtigheidsprincipe. Aandelen en obligaties worden gewaardeerd tegen de beurskoers per balansdatum. Vastgoed wordt gewaardeerd tegen marktwaarde.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Reserves

Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve dient ter dekking van de risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat Stichting Liliane Fonds ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen.

Bestemmingsreserves

De bestemming van deze reserves is door Stichting Liliane Fonds bepaald en betreft geen verplichting.

Overige reserves

De overige reserves betreffen reservemiddelen waar nog geen bestemming aan is gegeven, maar die eveneens zullen worden besteed in het kader van de doelstelling.

Voor nadere toelichting op het reservebeleid zie pagina 69.

Fondsen

Bestemmingsfondsen

De bestemmingsfondsen bestaan uit giften waaraan door derden een specifieke bestemming is gegeven.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen contante waarden met een toegepaste verdisconteringsvoet.

De voorzieningen jubileum heeft betrekking op jubileumuitkeringen bij 12,5, 25 en 40 jarig dienstverband. De omvang van de voorziening is de contante waarde tegen 4,5% van de toekomstige jubileum uitkeringen waarbij rekening is gehouden met de gedane toezeggingen, blijf-kans en leeftijd.

Schulden

De schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Onder de schulden zijn de verplichtingen opgenomen die in het boekjaar zijn aangegaan, rekening houdend met de gestelde voorwaarden. Kortlopende schulden in de vorm van projectverplichtingen voor onder andere de extra aanvragen, worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, onder verwerking van hetgeen vermeld bij transacties in vreemde valuta's. Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Kasstroomoverzicht
Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De liquide middelen betreffen vooral banksaldi, de vorderingen bestaan met name uit nalatenschappen in afhandeling en toegezegde donaties. Kortlopende schulden betreffen hoofdzakelijk projectverplichtingen. De mutaties op effecten betreffen voornamelijk het vastgoed in het Fonds op Naam.

Schattingen
Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de directie zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat de directie schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Richtlijnen sector
De jaarrekening voldoet aan de 'Uitgangpunten Reserves en Beleggingsbeleid' in de erkenningsregeling Goede Doelen van het CBF. De jaarrekening voldoet ook aan de handreiking van Goede Doelen Nederland over 'Financieel Beheer'. Het beleid voor reserves en fondsen is uiteengezet in hoofdstuk 5 'Toelichting op de balans', onder 'Reserves en fondsen'. Uitleg over het beleggings- en bankenbeleid staat in het hoofdstuk 'Effecten' onder 'Beleggingsbeleid'.

Het format uit Bijlage 1 van de handreiking 'Financieel Beheer' is toegepast in de tabel 'Saldo financiële baten en lasten' (zie hoofdstuk 6. 'Toelichting staat van baten en lasten'). Het Netto resultaat liquide middelen is daarin de regel 'Overige rente'. De jaarrekening voldoet eveneens aan de 'Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties' van Goede Doelen Nederland d.d. november 2021 met ingangsdatum 1 januari 2022 en de wijzigingen die in de regeling zijn doorgevoerd in oktober 2022 met inwerkingtreding per 1 januari 2023 en per 1 april 2023.

Directeur-bestuurder
Het Liliane Fonds en MIVA hebben één directeur-bestuurder die belast is met de dagelijkse leiding.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen
Het saldo van baten en lasten wordt bepaald als het verschil tussen de gerealiseerde baten en de bestedingen, kosten en andere lasten over het jaar. Het resultaat wordt tevens bepaald met inachtneming van de verwerking van ongerealiseerde waardeveranderingen van op reële of marktwaarde gewaardeerde effecten opgenomen bij vlottende activa.

Baten
Baten uit donaties en giften worden verantwoord in het jaar waarin zij worden ontvangen. Uitzondering hierop zijn schriftelijke toezeggingen met het karakter van een overeenkomst. Deze worden verantwoord in het jaar dat de partner de verplichting aangaat.

Nalatenschappen worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang voldoende betrouwbaar kan worden vastgesteld op basis van een omschrijving ontvangen van de executeur. In de waardering worden materiële mutaties uit de meest recente correspondentie en ontvangsten tot aan het opstellen van de jaarrekening meegenomen. Bij het vaststellen van de omvang wordt voorzichtigheid betracht. Voor de waardering van nalatenschappen met vruchtgebruik is gebruik gemaakt van de Handreiking 'Verwerking en waardering van nalatenschappen belast met (vrucht)gebruik' van Goede Doelen Nederland.

Baten uit overheidssubsidies komen ten gunste van de staat van baten en lasten in hetzelfde jaar als de gesubsidieerde bestedingen.

Bestedingen aan de doelstelling
De bestedingen aan de doelstelling worden opgesplitst naar bestedingen met betrekking tot programma's en het geven van voorlichting. Onder deze bestedingen worden de directe bestedingen en de daaraan toegerekende kosten verantwoord.

Werving baten
Onder de lasten werving baten worden de directe kosten met betrekking tot eigen fondsenwerving, acties van derden, het verkrijgen van subsidies en van beleggingen en de aan deze activiteiten toegerekende kosten verantwoord. De kosten van beleggingen betreffen bankkosten, kosten van beheer door derden en eigen organisatie.

Koersverschillen
Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de staat van baten en lasten verwerkt in de periode dat zij zich voordoen.

Personeelsbeloningen
Periodiek betaalbare beloningen
Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen
De pensioenregeling is ondergebracht bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn. De pensioengrondslag voor het Ouderdomspensioen en het Partnerpensioen is het pensioengevende salaris dat geldt of zou gelden bij een volledige werktijd, verminderd met de AOW-franchise. Het pensioenfonds heeft de ambitie om de opgebouwde pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen te indexeren op basis van de algemene ontwikkeling van de salarissen in de collectieve arbeidsovereenkomsten die gelden voor de aangesloten werkgevers in een bepaald kalenderjaar. Het pensioenfonds besluit elk jaar of, en zo ja in hoeverre, kan worden geïndexeerd, gelet op de financiële situatie en de te verwachten ontwikkeling daarvan. Het pensioenfonds baseert zich hierbij onder meer op de nominale en de reële dekkingsgraad. Het pensioenfonds kan besluiten een gemiste indexering in te halen, maar een dergelijk besluit heeft geen terugwerkende kracht en leidt niet tot een nabetaling. De indexering wordt gedeeltelijk gefinancierd uit premies en gedeeltelijk uit rendement. De dekkingsgraad lag per ultimo 2023 op 106,3%. Alle pensioenregelingen zijn verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Per balansdatum is geen sprake van toekomstige pensioenverplichtingen anders dan als gevolg van nog te betalen pensioenpremies.

De pensioenpremie OP komt voor 60% ten laste van de werkgever, en voor 40% ten laste van de werknemer. Van de pensioenpremie AP dragen beiden de helft.

Kosten beheer en administratie
Onder de kosten beheer en administratie worden de kosten met betrekking tot (interne) beheersing en administratievoering verantwoord die niet worden toegerekend aan de doelstelling of de werving van baten.

Toerekening kosten eigen organisatie
De kosten eigen organisatie worden op basis van een verdeelsleutel toegerekend aan de doelstellingen van het Liliane Fonds, werving baten, en beheer en administratie op basis van een verdeelsleutel. Jaarlijks wordt per werknemer vastgesteld welk deel van de werktijd aan welke hoofdactiviteiten wordt besteed, waarbij de Goede Doelen Nederland-handreiking in acht wordt genomen. Op basis van deze inschatting wordt de verdeelsleutel berekend waarmee personeelskosten worden toegerekend aan de bestedingen. De verdeelsleutel voor de huisvestingskosten, kantoorkosten, algemene en afschrijvingskosten wordt berekend op basis van het aantal personen. De bankkosten worden volledig toegerekend aan beheer en administratie.

Financiële baten en lasten
Onder financiële baten en lasten wordt de (bruto) rente, dividend en het gerealiseerde en het ongerealiseerde koersresultaat verantwoord.

Toelichting op de balans per 31 december 2023

	2023	2022
MATERIËLE VASTE ACTIVA		
Bedrijfsmiddelen		
Aanschafwaarde begin boekjaar	4.235.662	3.884.756
Cum. afschrijvingen begin boekjaar	-2.372.050	-2.194.220
BOEKWAARDE BEGIN BOEKJAAR	**1.863.612**	**1.690.537**
Investeringen boekjaar	104.013	350.905
Desinvesteringen boekjaar, aanschafwaarde	0	0
Desinvesteringen boekjaar, cum. afschrijvingen	0	0
Afschrijvingen boekjaar	-187.337	-177.830
BOEKWAARDE EINDE BOEKJAAR	**1.780.289**	**1.863.612**
Aanschafwaarde einde boekjaar	4.339.675	4.235.662
Cum. afschrijvingen einde boekjaar	-2.559.386	-2.372.050
BOEKWAARDE EINDE BOEKJAAR	**1.780.289**	**1.863.612**
Kantoorinventaris en -apparatuur	54.443	85.506
Computerapparatuur en software	91.426	109.287
Kantoorpand inclusief verbouwing en inrichting	1.634.420	1.668.819
BOEKWAARDE EINDE BOEKJAAR	**1.780.289**	**1.863.612**

De bedrijfsmiddelen betreffen het terrein en het kantoorpand te 's-Hertogenbosch en de kantoorinventaris en -apparatuur. Deze zijn geheel nodig voor de normale bedrijfsvoering. Op het kantoorpand wordt niet afgeschreven, aangezien de restwaarde aanzienlijk hoger is dan de boekwaarde. Verbouwingskosten worden in 15 jaar afgeschreven en inrichtingskosten in 10 jaar. De afschrijvingstermijn van de kantoorinventaris, kantoor- en ICT-apparatuur en software bedraagt 3 jaar.

In 2023 is er voornamelijk geïnvesteerd in automatisering, zoals de nieuwe campagne management tool. Daarnaast zijn het kleine aanpassingen in het pand, zoals voor de verbetering van de toegankelijkheid. In 2022 is voornamelijk geïnvesteerd in de herinrichting van het pand. Hiermee zijn verbeteringen doorgevoerd op het gebied van arbotechnische werkplekken en de toegankelijkheid van het pand en ook wordt hybridewerken sindsdien goed ondersteund.

	31-12-2023	31-12-2022
VOORRADEN		
Voorraad handelsgoederen	11.284	11.620

De voorraad handelsgoederen betreft de voorraad gouden boekjes die gaan over kinderen die door het Liliane Fonds ondersteund worden.

	31-12-2023	31-12-2022
VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA		
Nalatenschappen	11.285.468	9.709.440
Te ontvangen toegezegde donaties	2.075.176	2.264.784
Rekening courant Liliane Fonds - MIVA	179.187	144.853
Vooruitbetaald m.b.t. programma's	245.888	176.748
Nog te ontvangen subsidie	0	19.678
Overige vorderingen en overlopend actief	128.798	140.742
TOTAAL VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA	**13.914.517**	**12.456.245**

De vorderingen betreffen voornamelijk de portefeuille Nalatenschappen (erfstellingen en legaten). Door het hoge bedrag aan toezeggingen uit nalatenschappen in afgelopen jaren is de portefeuille vorderingen uit nalatenschappen hoog. De doorlooptijd van afwikkeling en het moment van vrijval van individuele nalatenschap dossiers is moeilijk voorspelbaar. Dit wordt mede veroorzaakt doordat het vaak gezamenlijke nalatenschappen betreft waarvoor veel afstemming tussen erfgenamen vereist is, ofwel complexe zaken zijn of de verkoop van nagelaten vastgoed tijd vraagt. Het vastgoed in de portefeuille wordt jaarlijks beoordeeld en zo nodig geherwaardeerd.

Onder te ontvangen toegezegde donaties zijn eind 2023 de vorderingen op de Nationale Postcodeloterij (€ 1,4 miljoen) en de Paul Foundation (€ 0,7 miljoen) opgenomen.

Onder vooruitbetaald met betrekking tot programma's zijn opgenomen de saldo's op de jaarplannen van de SPO's die niet besteed zijn in het boekjaar en daarom verrekend worden met de jaarplannen voor het daaropvolgende jaar.

De post nog te ontvangen subsidie heeft in 2022 betrekking op de subsidie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor het programma: Make Way – Embracing intersectionality for inclusion.

De overige vorderingen en overlopend actief betreffen voornamelijk vooruitbetaalde kosten.

	31-12-2023	31-12-2022
EFFECTEN		
Effecten	1.851.984	1.724.110
TOTAAL EFFECTEN	**1.851.984**	**1.724.110**

De stijging van de waarde van de effectenportefeuille t.o.v. 2022 wordt geheel veroorzaakt door positieve koersresultaten. Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar pagina 81.

Beleggingsbeleid
Mede omdat het niet meer mogelijk was om de negatieve rente bij banken te voorkomen door middel van spreiding van kapitaal over diverse banken, heeft het Liliane Fonds besloten om vanaf juli 2021 een deel van zijn vermogen defensief en duurzaam te beleggen en het beleggingsrisico zo veel mogelijk te spreiden. Het grootste deel van de portefeuille van het Liliane Fonds is belegd in obligaties en ongeveer een kwart van het vermogen wordt belegd in aandelen. Het Liliane Fonds heeft een beleggingshorizon van 10-15 jaar. Beleggingsdoelstelling is het in stand houden van het reële vermogen en het behalen van een nettorendement ten behoeve van uitgaven van het Liliane Fonds en dekking van de beheerskosten. Het beleggingsbeleid van het Liliane Fonds is gefundeerd op de uitgangspunten van United Nations Global Compact en op de Handreiking Verantwoord Financieel Beheer Goede Doelen Nederland. In zijn beleggingsstrategie laat het Liliane Fonds zich adviseren door een Nederlandse vermogensbeheerder. Regelmatig levert de beheerder rapportages aan en hij legt verantwoording af over het gevoerde beleid. Uit voorzichtigheid heeft het Liliane Fonds besloten een bestemmingsreserve te vormen ter hoogte van de resultaten die nog niet zijn gerealiseerd.

In financieel beheer hecht het Liliane Fonds veel belang aan mens-, milieu- en diervriendelijke criteria. Daarbinnen wegen kinderrechten, waaronder die van kinderen met een beperking, verreweg het zwaarst. Als banken of beleggers handelen in strijd met kinderrechten, is dit voor het Liliane Fonds reden tot uitsluiting.

	31-12-2023	31-12-2022
LIQUIDE MIDDELEN		
Bank-, spaarrekeningen en rekeningen-courant	5.919.599	5.774.771
Kas	6.781	10.128
TOTAAL LIQUIDE MIDDELEN	**5.926.380**	**5.784.899**

De totale liquide middelen per einde boekjaar 2023 bedragen € 5,9 miljoen tegen € 5,8 miljoen in 2022. In het kasstroomoverzicht wordt deze geringe stijging nader toegelicht.

Aan het einde van het boekjaar is er jaarlijks een piek in de liquide middelen doordat in de maand december veel giften worden ontvangen. Gedurende het jaar worden deze middelen benut voor bestedingen en betaalverplichtingen en daalt het niveau van de liquide middelen sterk. Onder 'Reserves en fondsen' wordt de noodzaak van het aanhouden van liquide reserves verder toegelicht.

RESERVES EN FONDSEN

Het Liliane Fonds is zich ervan bewust dat zijn donateurs verwachten dat gedoneerde middelen vlot en tegelijk gedegen en deugdelijk worden besteed. Het Liliane Fonds onderschrijft deze uitgangspunten. Het Liliane Fonds voldoet op alle aspecten aan de Handreiking Verantwoord Financieel Beheer Goede Doelen Nederland die een aanvulling is op de CBF-erkenningsregeling en de RJ650.

Het Liliane Fonds stelt vooraf de bestemming en de duur van reserves vast.

	2023	2022
RESERVES		
Stand begin boekjaar	15.219.219	12.853.684
Bestemming resultaat boekjaar	3.149.355	2.365.535
STAND EINDE BOEKJAAR	**18.368.574**	**15.219.219**

	Stand begin 2022	Bestemming resultaat 2022	Stand begin 2023	Bestemming resultaat 2023	Stand ultimo 2023
RESERVES VERDEELD NAAR:					
Continuïteitsreserve	5.990.000	220.000	6.210.000	1.300.000	7.510.000
Bestemmingsreserve Programma-uitvoering	3.850.000	-200.000	3.650.000	100.000	3.750.000
Bestemmingsreserve Verplichtingen Riet Fonds	6.000	-6.000	0	0	0
Bestemmingsreserve ongerealiseerde beleggingsresultaten	57.168	-57.168	0	136.075	136.075
Bestemmingsreserve strategie en beleid	2.950.516	2.408.703	5.359.219	1.613.280	6.972.499
	12.853.684	**2.365.535**	**15.219.219**	**3.149.355**	**18.368.574**

CONTINUÏTEITSRESERVE

De continuïteitsreserve is bedoeld om bij derving van de inkomsten (de kosten voor) de organisatie binnen een acceptabele periode aan te passen aan deze lagere inkomsten zodat we het realiseren van onze doelstellingen kunnen continueren. De hoogte van de reserve is in 2020 bepaald op basis van een risicoanalyse en sindsdien is jaarlijks na het uitvoeren van de risicoanalyse beoordeeld dat de uitkomsten geen impact hebben op de uitgangspunten. Er is bepaald dat we een daling van de totale baten willen kunnen opvangen voor een periode van drie jaar en is de hoogte van de continuïteitsreserve gesteld op 75% (3 jaar 25%) van de begrote kosten eigen werkorganisatie. Derhalve bedraagt de continuïteitsreserve voor 2023 € 7,5 miljoen. Deze stijgt mee met de stijging van de kosten als gevolg van investeringen in fondsenwerving.

BESTEMMINGSRESERVES

Het Liliane Fonds heeft in zijn reservebeleid, welke in 2020 is herzien, de wenselijkheid vastgesteld van de volgende bestemmingsreserves:

Bestemmingsreserve Programma-uitvoering
Doel van deze bestemmingsreserve voor het Liliane Fonds is om in tijden dat de baten tegenvallen de (morele) verplichting aan onze SPO's wel te kunnen voldoen en indien nodig de jaarplannen geleidelijk af te bouwen. Op basis van de risicoanalyse hebben we gesteld dat deze bestemmingsreserve 40% van de jaarplannen van de SPO's bedraagt. Hiermee kan indien nodig gedurende twee jaar een tekort van 20% voor het totaal aan bestedingen worden gecompenseerd. Hier is bewust gekozen voor de kosten van de jaarplannen omdat dat vaak een jaarlijks terugkerende bijdrage is van het Liliane Fonds aan de SPO's (en indirect aan PO's). De zogenaamde extra aanvragen hebben over het algemeen een eenmalig karakter waardoor er geen sprake is van afbouwen. Voor 2023 is de reserve derhalve € 3,8 miljoen (40% van de doelbestedingen binnen jaarplannen).

Bestemmingsreserve strategie en beleid
Het Liliane Fonds heeft een bestemmingsreserve strategie en beleid gevormd. In het reservebeleid is expliciet vastgelegd dat we de middelen in deze reserve gaan besteden aan de uitvoering van de strategie van het Liliane Fonds. In de meerjaren-begroting 2024-2027 zijn onttrekkingen begroot ten behoeve van het financieren van strategische keuzes voor de organisatie waarmee verwacht wordt in drie jaar deze reserve af te bouwen en de exploitatie in evenwicht te brengen. Mede door deze begrote onttrekkingen kunnen we bijvoorbeeld de bestedingen aan de doelstelling laten stijgen. Met strategische keuzes voor de organisatie wordt o.a. verwezen naar strategische keuzes om bijvoorbeeld te versnellen in Building Effective Networks. Met deze investering zorgen we ervoor dat we in 2026 in alle focuslanden een meerjarenprogramma hebben met concrete lange termijn doelstellingen en zorg voor individuele kinderen met een beperking. In alle landen hebben we een gebalanceerd netwerk van partner organisaties. Deze landenprogramma's zijn de basis om onze groei ambities waar te maken zodat we echt meer impact in minder landen kunnen hebben.

Liliane Fonds streeft er in alles naar de kinderen zo goed mogelijk te helpen: het kind staat centraal. In 2023 is er € 1,7 miljoen onttrokken aan deze bestemmingsreserve en (vanwege hogere baten dan begroot) € 3,3 miljoen toegevoegd. Hetgeen is toegevoegd in 2023 zal binnen drie jaar besteed worden in lijn met ons reservebeleid. Daarom hebben we begin 2024 de begroting 2024-2027 herzien, want de resultaten voor 2023 waren veel beter dan in het najaar 2023 (toen de begroting werd opgesteld) was verwacht. Voornamelijk baten uit nalatenschappen die zich moeilijk laten voorspellen zorgden voor een fors hoger resultaat 2023. Om dit zo spoedig mogelijk goed in te zetten in lijn met onze meerjarenstrategie hebben we derhalve de begroting herzien. Deze is gepubliceerd op pagina 47.

Bestemmingsreserve Programma-uitvoering
Uit voorzichtigheid heeft het Liliane Fonds besloten een bestemmingsreserve 'ongerealiseerde beleggingsresultaten' te vormen ter hoogte van de resultaten die nog niet zijn gerealiseerd. Het ongerealiseerde beleggingsresultaat is per ultimo 2023 toegevoegd aan deze reserve en bedraagt € 136.075.

	2023	2022
FONDSEN		
Stand begin boekjaar	249.781	604.887
Bestemming resultaat boekjaar	-249.781	-355.106
STAND EINDE BOEKJAAR	**0**	**249.781**

	Stand begin 2022	Bestemming resultaat 2022	Stand begin 2023	Bestemming resultaat 2023	Stand ultimo 2023
FONDSEN VERDEELD NAAR:					
Bestemmingsfonds Diorapthe/Work&Respect	65.000	-65.000	0	0	0
Bestemmingsfonds Hans en Lucia Pieters Indonesië	402.105	-203.577	198.528	-198.528	0
Bestemmingsfonds Zambia	37.782	-37.782	0	0	0
Bestemmingsfonds Bert Gerritsen	100.000	-100.000	0	0	0
Bestemmingsfonds Stichting De Benen Nemen	0	51.253	51.253	-51.253	0
	604.887	**-355.106**	**249.781**	**-249.781**	**0**

Bestemmingsfondsen
Voor giften waaraan door de schenker een specifieke bestemming is gegeven, maar die nog niet volledig zijn besteed aan het einde van het boekjaar, wordt een bestemmingsfonds gevormd. Dit betreft vaak een specifiek project. De looptijd van de bestemmingsfondsen varieert tussen de 1 en 3 jaar. In 2023 is geen nieuw fonds gevormd en de bestaande fondsen zijn compleet benut.

	2023	2022
VOORZIENINGEN		
Voorziening jubileumuitkeringen		
Stand begin boekjaar	0	0
Toekomstige jubileumuitkeringen	7.137	0
STAND EINDE BOEKJAAR	**7.137**	**0**

Ten behoeve van toekomstige jubileumuitkeringen is een voorziening gevormd.

	31-12-2023	31-12-2022
LANGLOPENDE SCHULDEN		
Langlopende projectverplichtingen	597.970	1.716.956
TOTAAL LANGLOPENDE SCHULDEN	**597.970**	**1.716.956**

De projectverplichtingen betreffen toezeggingen (extra aanvragen) aan SPO's die per einde boekjaar nog niet zijn betaald. Deels betreffen de projectverplichtingen meerjarige projecten. Het langlopend deel van de projectverplichtingen is opgenomen onder de langlopende schulden. Het kortlopend deel van de meerjarige projecten is verantwoord onder de kortlopende schulden. Het totaal langlopend deel van deze extra aanvragen is gedaald ten opzichte van vorig jaar omdat er minder lange termijn projecten worden aangegaan zonder voorwaardelijkheid.

	31-12-2023	31-12-2022
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Projectverplichtingen	3.013.290	3.566.959
Te betalen personeelskosten	709.484	536.271
Crediteuren	619.773	388.033
Overlopende passiva	91.947	141.062
Vooruitontvangen subsidie	42.157	0
Te betalen omzetbelasting	34.122	22.205
TOTAAL KORTLOPENDE SCHULDEN	**4.510.773**	**4.654.530**

In de te betalen personeelskosten zijn nog te maken loonkosten opgenomen van 2 medewerkers die per 31 december 2023 niet meer actief zijn en in de loop van 2024 uit dienst gaan.

De post crediteuren bestaat per einde 2023 voor een groot deel uit facturen van leveranciers inzake media uitingen in december 2023 die begin 2024 zijn ontvangen.

De post vooruitontvangen subsidie 2023 heeft betrekking op de subsidie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor het programma: Make Way – Embracing intersectionality for inclusion.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Het Liliane Fonds heeft een sponsorovereenkomst met de Nationale Postcode Loterij t/m einde 2024 waarbij een jaarlijks nader te bepalen bedrag wordt toegekend. Het basisbedrag bedroeg de afgelopen jaren steeds € 1,35 miljoen.

Het Liliane Fonds is voor variërende erfdelen of legaten, verwachter of bloot gerechtigde onder last van vruchtgebruik met verteringsbevoegdheid in vijftien (15) nalatenschappen die in 2023 of eerder zijn opengevallen. Baten uit deze nalatenschappen worden niet in de staat van baten en lasten verwerkt op grond van de daarvoor geldende richtlijn. Daarnaast is het Liliane Fonds gerechtigde in negentien (19) nalatenschappen die in het jaar 2023 of eerder zijn opengevallen en waarvan de omvang ultimo 2023 nog niet kon worden vastgesteld op basis van beschikbare informatie ontvangen van de executeur of notaris.

Op 22 december 2020 heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken een subsidie toegekend aan Stichting WEMOS, penvoerder van het consortium waar Stichting Liliane Fonds deel van uitmaakt, voor het uitvoeren van het programma: Make Way – Embracing intersectionality for inclusion. Dit betekent voor Stichting Liliane Fonds, een bijdrage van € 5,4 miljoen over 5 jaar gespreid met ingang van 2021. Het programma van het consortium loopt in 5 landen, waarbij het Liliane Fonds de coördinatie voor Rwanda doet.

In 2020 heeft de Stichting Liliane Fonds een aanvraag gedaan bij de AFAS Foundation voor de financiering van het projectvoorstel "Zorgkompas-Kameroen". De AFAS Foundation heeft in februari 2021 besloten het 1e jaar van het project toe te zeggen en heeft de intentie uitgesproken om het volledige project van 4 jaar te financieren ad €1.487.466. De toezegging voor 2024 is, net als voor 2022 en 2023, voorwaardelijk: als de realisatie van doelstellingen van 2023 door het bestuur van de AFAS Foundation wordt goedgekeurd, zal de financiering van jaar 2024 volgen.

In 2023 heeft de Stichting Liliane Fonds een aanvraag gedaan bij de AFAS Foundation voor de financiering van het projectvoorstel "Opleidingskompas Kameroen". De AFAS Foundation heeft in mei 2023 besloten het project te financieren voor een bedrag ad € 1.100.000. In 2023 is een bedrag ad € 903.742 ontvangen. Deze toezegging geldt voor het gehele project en is voorwaardelijk. Als de realisatie van de doelstelling van de eerste termijn is goedgekeurd door het bestuur van de AFAS Foundation, zal de financiering voor de tweede termijn volgen.

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2023

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
TOTAAL BATEN			
Baten van particulieren	21.536.672	15.319.543	18.144.863
Baten van bedrijven	290.345	349.000	286.267
Baten van loterijorganisaties	1.350.000	1.350.000	1.350.000
Baten van subsidies van overheden	1.166.493	1.210.633	1.207.660
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	1.268.189	1.219.288	1.230.934
Baten van andere organisaties zonder winststreven	3.024.622	3.431.406	4.002.968
TOTAAL BATEN	**28.636.321**	**22.879.870**	**26.222.692**

De totale baten 2023 bedroegen € 28,6 miljoen en zijn daarmee hoger dan vorig jaar en begroot. Voornamelijk de baten van particulieren zijn toegenomen.

De baten van verbonden organisaties zonder winststreven betreffen de bijdrage van onze samenwerkingspartner MIVA die grotendeels via onze strategische partnerorganisaties (SPO's) worden besteed.

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
BATEN VAN PARTICULIEREN			
Baten uit donaties en giften	8.383.717	7.619.543	7.694.709
Baten uit nalatenschappen	13.152.955	7.700.000	10.450.154
TOTAAL BATEN VAN PARTICULIEREN	**21.536.672**	**15.319.543**	**18.144.863**

De totale baten uit particulieren zijn met 19% gestegen ten opzichte van vorig jaar. De baten uit donaties en giften zijn in 2023 met 9% gestegen ten opzichte van het jaar ervoor, en fors boven de begroting uitgekomen. Dit als gevolgd van de investering in fondsenwerving waardoor we meer actieve donateurs hebben (zie pagina 71).

In 2023 zijn de baten uit nalatenschappen ruim hoger uitgevallen dan vorig jaar en dan begroot. De baten ontvangen uit nalatenschappen (erfstellingen en legaten) stijgen met 26% ten opzichte van vorig jaar, en waren bijna 71% hoger dan begroot als gevolg van enkele grote dossiers. De begroting was een benadering gebaseerd op het 5-jarig gemiddelde. Het aantal nieuwe nalatenschappen bedroeg in 2023 190 (2022: 149).

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
BATEN VAN SUBSIDIES VAN OVERHEDEN			
TOTAAL BATEN VAN SUBSIDIES VAN OVERHEDEN	**1.166.493**	**1.210.633**	**1.207.660**

De baten van subsidies van overheden betreffen het programma: Make Way – Embracing intersectionality for inclusion dat het Liliane Fonds uitvoert in een consortium met vijf andere NGO's. Dit programma wordt gefinancierd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Het is gestart in 2021 en loopt tot en met 2025. In 2023 is minder besteed door de projectpartners dan verwacht; activiteiten die vanwege volle werkplannen niet in 2023 konden worden gerealiseerd zijn doorgeschoven naar 2024. Al met al loopt de implementatie in de verschillende landen op schema, zoals geconstateerd in de Mid Term Review in 2023.

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
BATEN VAN ANDERE ORGANISATIES ZONDER WINSTSTREVEN			
TOTAAL BATEN VAN ANDERE ORGANISATIES ZONDER WINSTSTREVEN	**3.024.622**	**3.431.406**	**4.002.968**

De baten van andere organisaties zonder winststreven zijn t.o.v. vorig jaar gedaald met € 1,0 miljoen. Dit is voornamelijk het resultaat van de in 2022 overeengekomen samenwerking met de Paul Foundation tot structurele en duurzame verbetering van de hulp aan kinderen en jongeren met het Syndroom van Down en hun ouders/verzorgers in de Filippijnen. Deze bate is in 2022 verantwoord en zorgde voor een uitzonderlijk hoge bate in dat jaar.

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
BESTEED AAN DOELSTELLINGEN			
BESTEDINGEN BINNEN JAARPLANNEN			
Uitbesteed werk	9.355.497	9.550.000	9.111.389
Toegerekende kosten eigen organisatie	1.790.526	1.567.269	1.682.297
	11.146.023	**11.117.269**	**10.793.686**
BESTEDINGEN EXTRA AANVRAGEN			
Uitbesteed werk	5.266.343	4.665.182	5.990.418
Toegerekende kosten eigen organisatie	1.349.055	1.081.139	987.364
	6.615.398	**5.746.321**	**6.977.782**
VOORLICHTING			
Directe kosten voorlichting	1.633.371	1.522.211	1.295.952
Toegerekende kosten eigen organisatie	1.177.774	1.189.113	1.123.079
	2.811.145	**2.711.324**	**2.419.031**
Totaal direct besteed aan doelstelling	16.255.210	15.737.393	16.397.759
Toegerekende kosten eigen organisatie	4.317.356	3.837.521	3.792.740
TOTAAL BESTEDINGEN AAN DE DOELSTELLING	**20.572.566**	**19.574.914**	**20.190.499**

De totale bestedingen aan de doelstellingen zijn gestegen in 2023. In 2023 bedragen de bestedingen aan de doelstelling € 20,5 miljoen tegen € 20,2 miljoen in 2022, en tegen € 19,6 miljoen begroot. De bestedingen aan de jaarplannen en extra aanvragen samen lagen in 2023 € 0,5 miljoen lager dan in 2022.

De bestedingen binnen jaarplannen zijn ruim € 0,2 miljoen hoger dan vorig jaar, maar € 0,2 miljoen lager dan begroot. Voor de extra aanvragen was € 3,0 miljoen voorwaardelijk begroot (gekoppeld aan begrote baten van institutionele donoren). Ondanks het feit dat de baten van institutionele donoren lager waren dan verwacht hebben we, doordat andere baten hoger waren dan verwacht, dit toch ruimschoots besteed. Net als in 2022 is er sprake van (gecontroleerde, door het MT goedgekeurde) overbesteding. Er zijn projecten gefinancierd die niet in aanmerking kwamen voor institutionele fondsenwerving, maar die wel van grote meerwaarde zijn voor onze doelgroep. In Rwanda geven we vervolg aan een zeer succesvol CBR (Community Based Rehabilitation) pilot project en ondersteunen we samen met de Disabled People's Organisation Denmark de versterking van onze partner organisatie, een Koepel organisatie voor belangenverenigingen van mensen met een beperking. In Uganda starten we een pilotproject met Afripads, gericht op menstruatiematerialen voor meisjes met een beperking.

De bestedingen via extra aanvragen zijn de bestedingen die, na het vaststellen van de jaarplannen, extra kunnen worden toegekend aan SPO's voor het uitvoeren van hun programma's. De SPO's besteden de toegekende gelden direct of indirect aan de versterking van kinderen met een beperking en het toegankelijk maken van hun omgeving. Daarbij kan het ook gaan om de versterking van Partnerorganisaties (PO's), zodat zij beter in staat zijn voor kinderen de juiste steun te organiseren.

In 2023 is (naast de € 9,4 miljoen bestedingen binnen de jaarplannen) in totaal € 2,0 miljoen euro besteed aan ondersteuning voor extra projecten van de SPO's. Daarnaast is € 2,9 miljoen besteed aan speciale projecten, waaronder projecten geïnitieerd door het Liliane Fonds en het door BuZa gesubsidieerde programma MakeWay. Voorts is € 0,4 miljoen besteed aan evaluaties en onderzoek. Dit laatste is van belang om ons werk steeds te kunnen blijven verbeteren.

De bestedingen aan Voorlichting zijn hoger dan vorig jaar en tevens hoger dan begroot. De overbesteding in 2023 betreft een deel van de niet geheel begrote TV-show in december 2023. 25% van dit Grote 30 Tellen TV Toernooi betreft voorlichting om het Nederlandse publiek bekend te maken met het werk van het Liliane Fonds en de noodzaak ervan.

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
BESTEDINGSPERCENTAGE			
Totaal bestedingen	20.572.566	19.574.914	20.190.499
Som van de lasten	25.885.359	24.624.816	23.866.518
BESTEDINGSPERCENTAGE OVER LASTEN	**79,5%**	**79,5%**	**84,6%**

Hieruit valt af te leiden dat 79,5% van de lasten is besteed aan de doelstelling. Het bestedingspercentage (over lasten) is lager dan vorig jaar en in lijn met de begroting.

WERVING BATEN

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
WERVINGSKOSTEN			
Werving	1.902.449	1.432.377	772.990
Behoud/Winback	270.062	247.232	247.546
Nalatenschappen-campagne	217.995	294.250	177.258
Overige wervingskosten	595.956	265.975	93.472
Totaal directe wervingskosten	**2.986.462**	**2.239.834**	**1.291.266**
Toegerekende kosten eigen organisatie	**1.607.008**	**1.763.790**	**1.711.295**
	4.593.470	**4.003.624**	**3.002.561**

In de tweede helft van 2023 is het budget voor wervingskosten verhoogd vanuit het oogpunt om, conform de herziene meerjarenstrategie, meer te investeren in fondsenwerving. Ook is eind december een TV-show uitgezonden om zodoende actief donateurs te werven. Het resultaat is dat het aantal actieve donateurs is gegroeid per 31 december 2023 naar 81.711 (2022: 72.041).

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
PERCENTAGE WERVINGSKOSTEN			
Wervingskosten	4.593.470	4.003.624	3.002.561
Som van de baten	28.636.321	22.879.870	26.222.692
PERCENTAGE WERVINGSKOSTEN	**16,0%**	**17,5%**	**11,5%**

In 2023 is het percentage wervingskosten gestegen ten opzichte van 2022 door de investeringen in lijn met onze meerjarenstrategie. Dit percentage blijft lager dan begroot door de hogere baten.

Toelichting lastenverdeling

Procentuele verdeling kosten eigen organisatie naar bestemming

	Besteed aan doelstellingen			Wervingskosten	Kosten beheer en administratie	Totaal werkelijk 2023
	Jaarplannen	Extra aanvragen	Voorlichting			
	%	%	%	%	%	%
Personeelskosten	27,00	20,30	17,90	24,70	10,00	100,00
Huisvestingskosten	28,00	21,30	17,90	22,90	9,90	100,00
Kantoor- en algemene kosten	28,00	21,30	17,90	22,90	9,90	100,00
m.u.v. beheerkosten bank	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00	100,00
Afschrijving en rente	28,00	21,30	17,90	22,90	9,90	100,00

Specificatie en verdeling kosten naar bestemming

	Besteed aan doelstellingen			Wervingskosten	Kosten beheer en administratie	Totaal werkelijk 2023	Totaal begroot 2023	Totaal werkelijk 2022
	Jaarplannen	Extra aanvragen	Voorlichting					
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Uitbesteed werk	9.355.497	5.266.343				14.621.840	14.215.182	15.101.807
Publiciteit en communicatie			1.633.371	2.986.462		4.619.832	3.762.045	2.587.218
Personeelskosten	1.495.305	1.124.797	989.313	1.365.904	554.656	5.529.975	5.455.567	5.124.271
Huisvestingskosten	25.911	19.683	16.541	21.162	9.112	92.409	193.375	189.972
Kantoor- en algemene kosten	216.780	164.673	138.387	177.042	137.084	833.966	818.647	685.420
Afschrijving en rente	52.530	39.902	33.533	42.900	18.471	187.337	180.000	177.830
TOTAAL	**11.146.023**	**6.615.398**	**2.811.145**	**4.593.470**	**719.323**	**25.885.359**	**24.624.816**	**23.866.518**

De methode van toerekening wordt toegelicht op pagina 65 van de jaarrekening.

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
KOSTEN EIGEN ORGANISATIE			
Personeelskosten			
Salariskosten	3.812.328	3.946.182	3.457.251
Sociale lasten	632.317	676.592	594.706
Pensioenlasten	433.583	466.084	412.797
Reis- en verblijfkosten	111.798	88.143	82.563
Kosten inhuur	419.148	249.078	669.833
Kosten cursussen/opleidingen	106.303	109.616	88.689
Overige personeelskosten	159.852	100.000	-470
Doorbelaste personeelskosten	-145.354	-180.128	-181.098
	5.529.975	**5.455.567**	**5.124.271**
Huisvestingskosten			
Energiekosten	36.067	114.000	29.112
Verzekeringen/belastingen	13.534	17.000	12.041
Overige huisvestingskosten	42.808	62.375	148.819
	92.409	**193.375**	**189.972**
Kantoor- en algemene kosten			
ICT kosten	325.404	358.200	240.544
Kantoorkosten	183.450	250.550	229.359
Overige algemene kosten	293.564	188.200	209.582
Kosten raad van toezicht	31.548	21.697	5.935
	833.966	**818.647**	**685.420**
Afschrijving			
Afschrijving	187.337	180.000	177.830
	187.337	**180.000**	**177.830**
TOTAAL KOSTEN EIGEN ORGANISATIE	**6.643.687**	**6.647.589**	**6.177.493**

De kosten eigen organisatie zijn ten opzichte van 2022 met 8% gestegen als gevolg van:

- Hogere salariskosten door een wijziging in de wekelijkse arbeidsduur bij gelijkblijvende salarissen. Dit leidde tot een hoger salaris van 5.26%. Daarnaast is er een toename van het aantal fte's in vaste dienst. Het aantal fte's in vaste dienst is gestegen van 58,9 fte's eind 2022 naar 64,9 fte's per eind 2023.
- Minder kosten inhuur als gevolg van vervanging van langdurig zieken en tijdelijke krachten tijdens de werving van nieuwe medewerkers.
- De reis- en verblijfkosten zijn hoger dan ingeschat in dit eerste jaar zonder coronabeperkingen.
- Hogere overige personeelskosten door de vorming van een reservering voor de loonkosten van 2 medewerkers die langdurig ziek zijn. In 2022 was een reservering ad € 123.930 juist vrijgevallen.
- De huisvestingskosten zijn beduidend lager dan vorig jaar door kosten van de herinrichting in 2022 (zie toelichting van de herinrichting bij materiële vaste activa).
- Stijging van ICT kosten als gevolg van nieuwe applicaties waarmee we werk dat eerst werd uitbesteed zelf kunnen doen.
- Stijging van de overige algemene kosten als gevolg van het aantrekken van adviseurs voor het herzien van de meerjarenstrategie, vrijwilligersstrategie en het herzien van de werkwijzen en het systeem voor projectmanagement.
- Stijging van de kosten voor de Raad van Toezicht doordat drie leden in 2023 een werkbezoek naar Kameroen hebben gemaakt.

De kosten eigen organisatie zijn in lijn met begroting:

- Binnen de personeelskosten is sprake van een verschuiving salariskosten naar kosten inhuur i.v.m. de tijdelijke invulling bij ziekte en in geval van langer openstaande vacatures.
- De huisvestingskosten zijn lager dan begroot, aangezien in de begroting nog rekening was gehouden met een verdere forse stijging van de energiekosten.
- De kantoorkosten zijn gedaald door fors minder print, porti en abonnementskosten.
- Onder de gestegen algemene kosten zijn begrepen advies voor het herzien van de meerjarenstrategie, vrijwilligersstrategie en het herzien van de werkwijzen en het systeem voor projectmanagement.

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
KOSTENPERCENTAGE BEHEER EN ADMINISTRATIE			
Kosten beheer en administratie	719.323	1.046.278	673.458
Som van de lasten	25.885.359	24.624.816	23.866.518
KOSTENPERCENTAGE BEHEER EN ADMINISTRATIE	**2,8%**	**4,2%**	**2,8%**

De 'Kosten Beheer en administratie' betreffen de kosten eigen organisatie die niet zijn toe te rekenen aan de bestedingen aan de doelstelling of aan de kosten voor werving van baten. De kosten beheer en administratie zijn in 2023 lager dan begroot en zijn in lijn met vorig jaar.

In 2023 blijven de kosten eigen organisatie met 2,8% wederom ruim onder de interne norm van maximaal 6,5%. Het Liliane Fonds streeft ook in haar begroting ruim onder deze norm van maximaal 6,5% te blijven.

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
SALDO FINANCIËLE BATEN EN LASTEN			
Overige rente	21.393	-20.000	-19.457
Dividend uit beleggingen	131	0	13.921
Gerealiseerd koersresultaat beleggingen	122	0	-239.557
Ongerealiseerd koersresultaat beleggingen	136.075	0	-82.936
BRUTO RESULTAAT RENTE EN BELEGGINGEN	**157.721**	**-20.000**	**-328.029**
Kosten van beleggingen	-9.109	0	-17.716
NETTO RESULTAAT RENTE EN BELEGGINGEN	**148.612**	**-20.000**	**-345.745**

Onder 'Overige rente' is de betaalde en genoten rente op spaarrekeningen, lopende rekeningen en deposito's weergegeven. In 2023 is weer sprake van positieve rente.

De stijging ten opzichte van vorig jaar wordt veroorzaakt door het feit dat in 2022 de koersen geleden hebben als gevolg van de economische omstandigheden die mede het gevolg waren van de oorlog in de Oekraïne. Deze koersen zijn in 2023 weer enigszins gestegen. Met een duurzaam profiel waar vanuit principe voor is gekozen, zullen de koersresultaten gematigd zijn. De vermogensbeheerder houdt dit scherp in de gaten. Belangrijk is om de beleggingshorizon van 10-15 jaar in ogenschouw te houden. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar pagina 68.

De tabel Saldo financiële baten en lasten is opgemaakt conform het format bij de Handreiking Financieel beheer van Goede Doelen Nederland.

Toelichting op het kasstroomoverzicht over 2023

De liquide middelen stegen in 2023 met € 0,1 miljoen.

De kasstroom uit operationele activiteiten bedraagt € 0,2 miljoen positief en betreft een positief resultaat van € 2,7 miljoen gecompenseerd door een forse mutatie in het werkkapitaal van € 2,7 miljoen. De mutatie in werkkapitaal wordt veroorzaakt door enerzijds wederom toegenomen vorderingen nalatenschappen (€ 1,6 miljoen) en anderzijds afgenomen langlopende en kortlopende project-verplichtingen (€ 1,2 miljoen).

Omdat de langlopende schulden voornamelijk bestaan uit projectverplichtingen, wordt deze balanspost opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten in plaats van onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Werknemers en beloningen

Werknemers
Het gemiddeld aantal fte's in 2023 bedraagt 63,6 (2022: 58,7). Daarnaast waren er in 2023 81 (2022: 84) vrijwilligers betrokken bij het Liliane Fonds. Geen van de werknemers van het Liliane Fonds is buiten Nederland werkzaam.

Bezoldiging directie
De Raad van Toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie heeft begin 2024 plaatsgevonden.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt het Liliane Fonds de 'Regeling beloning directeuren van goededoelen-organisaties' van Goede Doelen Nederland. De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij het Liliane Fonds vindt plaats door de Raad van Toezicht. De BSD-score, op basis van een zorgvuldige analyse, is vastgesteld op 425 punten. Bij de BSD-score van 425 punten hoort een maximaal (norm)jaarinkomen van:

- voor de periode januari 2023 t/m maart 2023: € 130.699 (1 fte/12 mnd.)
- voor de periode april 2023 t/m december 2023: € 134.620 (1 fte/12 mnd.)

Zoals uit nevenstaand overzicht blijkt, blijft het jaarinkomen van de directeur-bestuurder binnen de geldende maxima. Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/ bijtellingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn bleven ruim binnen het in de regeling opgenomen maximum van € 221.400 per jaar (1 fte/12 mnd.). De belaste vergoedingen/bijtellingen, de werkgevers-bijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn staan bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen

Het Liliane Fonds verstrekt de directeur-bestuurder géén overwerkvergoeding, representatievergoeding, lease- of bedrijfsauto, lening, voorschotten of garanties. Iedere werknemer inclusief de directeur betaalt 40% van de pensioenpremie zelf.

Sinds 1 januari 2016 is de directeur-bestuurder van Stichting Liliane Fonds ook directeur-bestuurder van Stichting MIVA. Hij blijft voor 100% in loondienst van Stichting Liliane Fonds. Zijn salaris wordt voor 6% doorbelast aan Stichting MIVA.

Naam	E.J.M. Ackerman
Functie	Directeur-bestuurder
Dienstverband	Bepaalde tijd (4jr.)
Uren contractueel	40 uur (jan-mrt) / 38 uur (apr-dec)
Parttime percentage	100%
Periode	jan - dec 2023

	2023
BEZOLDIGING	
Bruto salaris	107.362
Bruto vakantiegeld (8%)	8.589
Eindejaarsuitkeringen e.d.	300
Variabel salaris	geen
TOTAAL BRUTO BELASTBAAR JAARINKOMEN	**116.251**
NORM BRUTO BELASTBAAR JAARINKOMEN NAAR RATO	**133.640**
Belastbare vergoedingen/bijtellingen	geen
Werkgeversdeel pensioenlasten (60%)	15.277
Pensioencompensatie	geen
Overige beloningen op termijn	geen
Uitkeringen beëindiging dienstverband /transitievergoeding	geen
TOTAAL BEZOLDIGING INCL. WERKGEVERSLASTEN	**131.528**
TOTAAL BEZOLDIGING 2022 (OKTOBER T/M DECEMBER)	**32.279**
NORM BEZOLDIGING INCL. WERKGEVERSLASTEN NAAR RATO	**221.400**

Bezoldiging toezichthouders
Leden van de Raad van Toezicht kunnen jaarlijks een beroep doen op een vergoeding ter hoogte van de maximale vrijwilligersvergoeding (2023: € 1.900) voor de voorzitter en voor 50% daarvan (2023: € 950) voor de overige leden van de Raad. De vergoedingen worden voor 6% doorbelast aan Stichting MIVA.

De samenstelling van de Raad van Toezicht wordt vermeld op pagina 54.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

Gecon-solideerde **Jaar-rekening**

Geconsolideerde balans per 31 december 2023

(na bestemming saldo baten en lasten)

Stichting Liliane Fonds en Stichting Missie Verkeersmiddelen Aktie (MIVA)

		31-12-2023		31-12-2022
ACTIVA				
Materiële vaste activa				
Bedrijfsmiddelen		1.780.289		1.863.612
Voorraden	11.284		11.620	
Vorderingen	14.548.099		13.100.079	
Effecten	1.851.984		1.724.110	
Liquide middelen	7.586.621		7.403.486	
		23.997.988		22.239.295
TOTAAL ACTIVA		**25.778.277**		**24.102.907**
PASSIVA				
Reserves en fondsen				
Reserves				
Continuïteitsreserve	8.510.000		7.270.000	
Bestemmingsreserves	11.717.968		9.735.412	
		20.227.968		17.005.412
Fondsen				
Bestemmingsfondsen		251.392		653.202
		20.479.360		17.658.614
Voorzieningen		7.137		0
Langlopende schulden		597.970		1.716.956
Kortlopende schulden		4.693.810		4.727.337
TOTAAL PASSIVA		**25.778.277**		**24.102.907**

Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2023

Stichting Liliane Fonds en Stichting Missie Verkeersmiddelen Aktie (MIVA)

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
BATEN			
Baten van particulieren	23.291.868	16.657.543	19.689.903
Baten van bedrijven	323.323	361.000	303.852
Baten van loterijorganisaties	1.350.000	1.350.000	1.350.000
Baten van subsidies van overheden	1.166.493	1.210.633	1.207.660
Baten van andere organisaties zonder winststreven	3.452.012	4.046.406	4.459.914
SOM VAN DE BATEN	**29.583.696**	**23.625.582**	**27.011.329**
LASTEN			
Besteed aan doelstellingen			
Bestedingen binnen jaarplannen	11.146.023	11.117.269	10.793.686
Bestedingen extra aanvragen	6.765.277	5.843.934	7.069.988
Voorlichting	3.120.634	3.073.565	2.733.668
	21.031.934	20.034.768	20.597.342
Wervingskosten	5.092.683	4.637.254	3.491.037
Kosten Beheer & administratie	799.909	1.126.001	778.260
SOM VAN DE LASTEN	**26.924.525**	**25.798.023**	**24.866.639**
Saldo voor financiële baten en lasten	2.659.171	-2.172.441	2.144.690
Saldo financiële baten en lasten	161.575	-20.000	-351.372
SALDO BATEN EN LASTEN	**2.820.746**	**-2.192.441**	**1.793.318**

Algemene toelichting

In de consolidatie worden de financiële gegevens opgenomen van Stichting Liliane Fonds samen met Stichting Missie Verkeersmiddelen Aktie (MIVA). Het bestuur van MIVA heeft de uitvoering van het door hen vastgestelde beleid, plan en begroting gedelegeerd aan de directie van het Liliane Fonds, de heer E.J.M. Ackerman. Hierdoor ontstaat er een economische eenheid van leiding, organisatie en personeel.

De in de consolidatie begrepen stichtingen zijn:
- Stichting Liliane Fonds, 's-Hertogenbosch (100%)
- Stichting Missie Verkeersmiddelen Aktie (MIVA), 's-Hertogenbosch (100%)

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de op pagina's 62-65 opgenomen toelichting op de enkelvoudige jaarrekening.

Consolidatie vindt plaats volgens de integrale methode. Onderlinge verhoudingen en transacties worden in de samengevoegde jaarrekening geëlimineerd.

Samenwerking Stichting Liliane Fonds en Stichting MIVA
Het Liliane Fonds en MIVA hebben in 2015 besloten hun krachten te bundelen om het effect van hun werk in Afrika, Azië en Latijns-Amerika te vergroten, om elkaar en hun partners ter plaatse te versterken, en om kosten te besparen. Het Liliane Fonds en MIVA blijven twee aparte stichtingen. Ze behouden hun eigen identiteit én hun specifieke aandachtsgebied: het Liliane Fonds maakt kinderen met een beperking sterker en hun omgeving toegankelijker, MIVA steunt kleinschalige projecten met vervoers- en communicatiemiddelen.

Meer impact
Voor het Liliane Fonds betekent de samenwerking dat partners in Afrika, Azië en Latijns-Amerika hun werk beter kunnen doen, doordat MIVA dit ondersteunt met transport- en communicatiemiddelen. Voor MIVA betekent de samenwerking dat de uitvoering van projecten voortaan ter plekke ook begeleid en gemonitord wordt door partners van het Liliane Fonds.

Baten
De totale baten van MIVA bedroegen over 2023 € 2,2 miljoen. Dit bestond voor € 1,8 miljoen uit baten particulieren en voor € 0,4 miljoen uit baten van andere organisaties zonder winststreven.

Bestedingen
MIVA heeft in 2023 voor € 1,3 miljoen besteed aan projecten via het partnernetwerk van het Liliane Fonds.

Minder kosten
Het Liliane Fonds en MIVA brengen hun kosten omlaag, doordat ze vanaf 1 september 2015 zijn gehuisvest op dezelfde locatie en daar de ondersteunende diensten delen. MIVA betaalt hiervoor jaarlijks een vergoeding aan het Liliane Fonds volgens een verdeelsleutel die is vastgelegd in een financiële overeenkomst.

Gegevens Stichting MIVA
Stichting Missie Verkeersmiddelen Aktie
Havensingel 26
5211 TX 's-Hertogenbosch
KvK 41197054

Doelstelling
Stichting Missie Verkeersmiddelen Aktie (MIVA), opgericht op 23 oktober 1935, is statutair gevestigd te Amsterdam, kantoor houdend te 's-Hertogenbosch en heeft ten doel het basiswerk van pioniers te ondersteunen. MIVA doet dat door het beschikbaar stellen van transport- en communicatiemiddelen voor hun sociale, socio-economische en pastorale activiteiten in ontwikkelingslanden en door het geven van voorlichting over het werk van deze pioniers en de problemen waar zij mee geconfronteerd worden en specifiek over hetgeen MIVA kan doen om hun werk te ondersteunen. Oorspronkelijk waren het de vanuit Nederland uitgezonden missionarissen, tegenwoordig zijn het vooral lokale pioniers die zich op velerlei terreinen inzetten voor verbetering van het lot van hun medemensen.

Bestuur/raad van toezicht
In de bestuursvergadering van 18 december 2017 is besloten tot een personele unie met het Liliane Fonds. Binnen de personele unie werkt ook MIVA voortaan met een directeur-bestuurder en een Raad van Toezicht. De directeur van het Liliane Fonds is - nu ook formeel - tevens bestuurder van MIVA, en de Raden van Toezicht van beide organisaties bestaan uit dezelfde personen.

Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2023

	31-12-2023	31-12-2022
MATERIËLE VASTE ACTIVA		
Bedrijfsmiddelen		
Aanschafwaarde begin boekjaar	4.235.662	3.949.385
Cum. afschrijvingen begin boekjaar	-2.372.050	-2.258.847
BOEKWAARDE BEGIN BOEKJAAR	**1.863.612**	**1.690.537**
Investeringen boekjaar	104.013	350.905
Desinvesteringen boekjaar, aanschafwaarde	0	0
Desinvesteringen boekjaar, cum. afschrijvingen	0	0
Afschrijvingen boekjaar	-187.337	-177.830
BOEKWAARDE EINDE BOEKJAAR	**1.780.289**	**1.863.612**
Aanschafwaarde einde boekjaar	4.339.675	4.300.290
Cum. afschrijvingen einde boekjaar	-2.559.386	-2.436.678
BOEKWAARDE EINDE BOEKJAAR	**1.780.289**	**1.863.612**
Kantoorinventaris en -apparatuur	54.443	85.506
Computerapparatuur en software	91.426	109.287
Kantoorpand inclusief verbouwing en inrichting	1.634.420	1.668.819
BOEKWAARDE EINDE BOEKJAAR	**1.780.289**	**1.863.612**

De materiële vaste activa betreffen vrijwel geheel de Stichting Liliane Fonds. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar pagina 66 van de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Liliane Fonds.

	31-12-2023	31-12-2022
VOORRADEN		
VOORRAAD HANDELSGOEDEREN	**11.284**	**11.620**

De voorraden hebben voornamelijk betrekking op Stichting Liliane Fonds. Voor een nadere specificatie en toelichting verwijzen wij naar pagina 67 van de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Liliane Fonds.

	31-12-2023	31-12-2022
VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA		
Nalatenschappen	11.996.113	10.292.701
Te ontvangen toegezegde donaties	2.165.176	2.464.784
Vooruitbetaald m.b.t. programma's	245.888	176.748
Nog te ontvangen subsidie	0	19.678
Overige vorderingen en overlopend actief	140.922	146.168
TOTAAL VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA	**14.548.099**	**13.100.079**

De vorderingen en overlopende activa hebben voornamelijk betrekking op Stichting Liliane Fonds. Voor een nadere specificatie en toelichting verwijzen wij naar pagina 67 van de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Liliane Fonds.

EFFECTEN

De effecten bestaan volledig uit de effecten van Stichting Liliane Fonds. Voor een nadere specificatie en toelichting verwijzen wij naar pagina 67 van de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Liliane Fonds.

	31-12-2023	31-12-2022
LIQUIDE MIDDELEN		
Bank-, spaarrekeningen en rekeningen-courant	7.579.840	7.393.358
Kas	6.781	10.128
TOTAAL LIQUIDE MIDDELEN	**7.586.621**	**7.403.486**

De liquide middelen bestaan voor € 5,9 miljoen uit de liquide middelen van Stichting Liliane Fonds, voor € 1,7 miljoen uit die van Stichting MIVA.

RESERVES EN FONDSEN

	2023	2022
RESERVES		
Stand begin boekjaar	17.005.412	14.586.523
Bestemming resultaat boekjaar	3.222.556	2.418.889
STAND EINDE BOEKJAAR	**20.227.968**	**17.005.412**
FONDSEN		
Stand begin boekjaar	653.202	1.278.773
Bestemming resultaat boekjaar	-401.810	-625.571
STAND EINDE BOEKJAAR	**251.392**	**653.202**

Voor een nadere toelichting op de reserves en fondsen van Stichting Liliane Fonds verwijzen wij naar pagina's 69-71 van de enkelvoudige jaarrekening.

De reserves van MIVA bestaan ultimo 2023 voor € 1.000.000 uit continuïteitsreserve, voor € 260.000 uit Bestemmingsreserve Programma-uitvoering, voor € 541.000 uit bestemmingsreserve strategie en beleid en voor € 58.000 uit bestemmings-reserve Hoefje Tannetje.

De bestemmingsfondsen van MIVA kunnen als volgt gespecificeerd worden.

FONDSEN

	2023	2022
Bestemmingsfonds Pater Balemans		
Stand begin boekjaar	118.824	302.941
Bestemming resultaat boekjaar	-20.280	-184.117
STAND EINDE BOEKJAAR	**98.544**	**118.824**
Bestemmingsfonds Vrienden van Pater Peeters		
Stand begin boekjaar	84.597	170.945
Bestemming resultaat boekjaar	-6.749	-86.348
STAND EINDE BOEKJAAR	**77.848**	**84.597**
Bestemmingsfonds Charitas voor Charitas		
Stand begin boekjaar	200.000	200.000
Bestemming resultaat boekjaar	-125.000	0
STAND EINDE BOEKJAAR	**75.000**	**200.000**
TOTAAL FONDSEN	**251.392**	**403.421**

Het bestemmingsfonds Pater Balemans is gevormd uit het overgedragen vermogen van Stichting Balemans en bestemd voor specifieke nog uit te voeren projecten in Burkina Faso. Jaarlijks worden de giften van donateurs van de voormalige stichting Balemans, in 2023 € 69.720, toegevoegd aan dit fonds. In 2023 is voor een bedrag van € 90.000 besteed aan projecten in Burkina Faso.

Eind 2018 besloot het Bestuur van Stichting Vrienden van Pater Peeters de stichting op te heffen en de reserves als bestemmingsfonds onder te brengen bij MIVA. In het voorjaar van 2019 zijn de gemaakte afspraken geëffectueerd. Uit het overgedragen vermogen van Stichting Vrienden van Pater Peeters is binnen MIVA een bestemmingsfonds gevormd. De gelden worden (uitsluitend) besteed aan specifieke projecten in DR Congo. Jaarlijks worden de giften van donateurs van de voormalige Stichting Vrienden van Pater Peeters, in 2023 € 53.251, toegevoegd aan dit fonds. In 2023 is voor een bedrag van € 60.000 besteed aan projecten in Congo.

Het bestemmingsfonds Charitas voor Charitas is gevormd op basis van een overeengekomen samenwerking, waarin is vastgelegd dat De Fundatie MIVA in 2020, 2021 en 2022 steunt met een totaalbedrag van € 600.000, gelijk te verdelen over de jaren met € 200.000 per jaar. Voor 2023 is de samenwerking met één jaar verlengd en steunt de Fundatie MIVA met € 75.000. Het bestedingskader is afgebakend tot organisaties die een Katholieke oorsprong hebben en werken vanuit het Katholieke gedachtegoed.

LANGLOPENDE SCHULDEN

De langlopende schulden bestaan volledig uit de langlopende schulden van Stichting Liliane Fonds. Voor een nadere specificatie en toelichting verwijzen wij naar pagina 72 van de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Liliane Fonds.

KORTLOPENDE SCHULDEN

	31-12-2023	31-12-2022
Projectverplichtingen	3.013.290	3.566.959
Te betalen personeelskosten	774.041	583.665
Crediteuren	719.355	405.447
Overlopende passiva	110.845	149.061
Vooruitontvangen subsidie	42.157	0
Te betalen omzetbelasting	34.122	22.205
TOTAAL KORTLOPENDE SCHULDEN	**4.693.810**	**4.727.337**

De kortlopende schulden bestaan voornamelijk uit de kortlopende schulden van Stichting Liliane Fonds. Voor een nadere specificatie en toelichting verwijzen wij naar pagina 73 van de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Liliane Fonds.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

De niet uit de balans blijkende verplichtingen van het Liliane Fonds worden toegelicht op pagina 73 van de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Liliane Fonds.

MIVA is gerechtigde in één (1) nalatenschap die in het jaar 2023 of eerder is opengevallen en waarvan de omvang ultimo 2023 nog niet kon worden vastgesteld op basis van beschikbare informatie ontvangen van de executeur of notaris.

Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten 2023

De baten en lasten betreffen voor een groot deel de baten en lasten van Stichting Liliane Fonds. Voor een toelichting hierop verwijzen wij naar de enkelvoudige jaarrekening vanaf pagina 74 tot en met 76.

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
TOTAAL BATEN			
Baten van particulieren	23.291.868	16.657.543	19.689.903
Baten van bedrijven	323.323	361.000	303.852
Baten van loterijorganisaties	1.350.000	1.350.000	1.350.000
Baten van subsidies van overheden	1.166.493	1.210.633	1.207.660
Baten van andere organisaties zonder winststreven	3.452.012	4.046.406	4.459.914
TOTAAL BATEN	**29.583.696**	**23.625.582**	**27.011.329**

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
BATEN VAN PARTICULIEREN			
Baten uit donaties en giften	9.185.403	8.407.543	8.515.353
Baten uit nalatenschappen	14.106.465	8.250.000	11.174.550
TOTAAL BATEN VAN PARTICULIEREN	**23.291.868**	**16.657.543**	**19.689.903**

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
BESTEED AAN DOELSTELLINGEN			
Bestedingen binnen jaarplannen			
Uitbesteed werk	9.355.497	9.550.000	9.111.389
Toegerekende kosten eigen organisatie	1.790.526	1.567.269	1.682.297
	11.146.023	**11.117.269**	**10.793.686**
Bestedingen extra aanvragen			
Uitbesteed werk	5.266.343	4.665.182	5.990.418
Toegerekende kosten eigen organisatie	1.498.934	1.178.752	1.079.570
	6.765.277	**5.843.934**	**7.069.988**
Voorlichting			
Directe kosten voorlichting	1.764.707	1.643.786	1.427.441
Toegerekende kosten eigen organisatie	1.355.927	1.429.779	1.306.227
	3.120.634	**3.073.565**	**2.733.668**
Totaal direct besteed aan doelstelling	16.386.547	15.858.968	16.529.248
Toegerekende kosten eigen organisatie	4.645.387	4.175.800	4.068.094
TOTAAL BESTEDINGEN	**21.031.934**	**20.034.768**	**20.597.342**

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
BESTEDINGSPERCENTAGE			
Totaal bestedingen	21.031.934	20.034.768	20.597.342
Som van de lasten	26.924.525	25.798.023	24.866.639
BESTEDINGSPERCENTAGE OVER LASTEN	**78,1%**	**77,7%**	**82,8%**

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
WERVING BATEN			
Wervingskosten			
Werving	1.998.466	1.601.577	866.329
Nieuwsbrief	59.619	89.760	50.880
Collecte	15.050	6.500	6.163
Nalatenschappen campagne	217.995	294.250	177.258
Behoud/Winback	270.062	247.232	247.546
Overige wervingskosten	619.649	272.040	111.866
Totaal directe wervingskosten	3.180.841	2.511.359	1.460.042
Toegerekende kosten eigen organisatie	1.911.842	2.125.895	2.030.995
	5.092.683	**4.637.254**	**3.491.037**

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
PERCENTAGE WERVINGSKOSTEN			
Wervingskosten	5.092.683	4.637.254	3.491.037
Som van de geworven baten	29.583.696	23.625.582	27.011.329
PERCENTAGE WERVINGSKOSTEN	**17,2%**	**19,6%**	**12,9%**

Toelichting lastenverdeling

Procentuele verdeling kosten eigen organisatie naar bestemming

	Besteed aan doelstellingen					
	Jaarplannen	Extra aanvragen	Voorlichting	Wervings-kosten	Kosten beheer en administratie	Totaal werkelijk 2023
	%	%	%	%	%	%
Personeelskosten	24,30	20,30	18,80	26,80	9,90	100,00
Huisvestingskosten	27,20	21,70	17,80	23,00	10,30	100,00
Kantoor- en algemene kosten	23,80	20,70	16,40	21,60	17,50	100,00
Afschrijving en rente	28,00	21,30	17,90	22,90	9,90	100,00

Specificatie en verdeling kosten naar bestemming

	Besteed aan doelstellingen							
	Jaarplannen	Extra aanvragen	Voorlichting	Wervings-kosten	Kosten beheer en administratie	Totaal werkelijk 2023	Totaal begroot 2023	Totaal werkelijk 2022
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Uitbesteed werk	9.355.497	5.266.343				14.621.840	14.215.182	15.101.807
Publiciteit en communicatie			1.764.707	3.180.841		4.945.547	4.155.145	2.887.483
Personeelskosten	1.495.305	1.250.349	1.156.550	1.650.305	612.941	6.165.451	6.134.798	5.740.050
Huisvestingskosten	25.911	20.645	16.973	21.970	9.851	95.350	199.506	202.537
Kantoor- en algemene kosten	216.780	188.037	148.871	196.667	158.645	909.000	913.392	756.932
Afschrijving en rente	52.529	39.903	33.533	42.900	18.471	187.337	180.000	177.830
TOTAAL	**11.146.023**	**6.765.277**	**3.120.634**	**5.092.683**	**799.909**	**26.924.525**	**25.798.023**	**24.866.639**

De methode van toerekening wordt toegelicht op pagina 65 van de enkelvoudige jaarrekening.

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
KOSTEN EIGEN ORGANISATIE			
Personeelskosten			
Salariskosten	4.200.919	4.328.100	3.748.718
Sociale lasten	702.020	743.845	652.913
Pensioenlasten	476.476	510.837	452.255
Reis- en verblijfkosten	121.738	95.081	90.356
Kosten inhuur	419.148	249.078	735.361
Kosten cursussen/opleidingen	110.247	120.225	93.699
Overige personeelskosten	165.020	118.000	6.072
Doorbelaste personeelskosten	-30.117	-30.368	-39.324
	6.165.451	**6.134.798**	**5.740.050**
Huisvestingskosten			
Energiekosten	35.890	115.639	34.802
Verzekeringen/belastingen	14.631	17.874	13.017
Overige huisvestingskosten	44.829	65.993	154.718
	95.350	**199.506**	**202.537**
Kantoor- en algemene kosten			
ICT-kosten	352.625	398.000	263.904
Kantoorkosten	209.378	280.109	254.080
Overige algemene kosten	313.435	213.245	232.634
Kosten raad van toezicht	33.562	22.038	6.314
	909.000	**913.392**	**756.932**
Afschrijving en rente			
Afschrijving	187.337	180.000	177.830
	187.337	**180.000**	**177.830**
TOTAAL KOSTEN EIGEN ORGANISATIE	**7.357.138**	**7.427.696**	**6.877.349**

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
KOSTENPERCENTAGE BEHEER & ADMINISTRATIE			
Kosten beheer en administratie	799.909	1.126.001	778.260
Totale lasten	26.924.525	25.798.023	24.866.639
KOSTENPERCENTAGE BEHEER EN ADMINISTRATIE	**3,0%**	**4,4%**	**3,1%**

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
SALDO FINANCIËLE BATEN EN LASTEN			
Overige rente	34.356	-20.000	-25.084
Dividend uit beleggingen	131	0	13.921
Gerealiseerd koersresultaat beleggingen	122	0	-239.557
Ongerealiseerd koersresultaat beleggingen	136.075	0	-82.936
BRUTO RESULTAAT RENTE EN BELEGGINGEN	**170.684**	**-20.000**	**-333.656**
Kosten van beleggingen	-9.109	0	-17.716
NETTO RESULTAAT RENTE EN BELEGGINGEN	**161.575**	**-20.000**	**-351.372**

Controle-verklaring van de on-afhankelijke accountant

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht van Stichting Liliane Fonds.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Liliane Fonds te ‘s-Hertogenbosch gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Liliane Fonds op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:
1. de enkelvoudige en geconsolideerde balans per 31 december 2023;
2. de enkelvoudige en geconsolideerde staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Liliane Fonds zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit het (bestuurs)verslag (onderdeel voorwoord tot en met verantwoording bestuur en raad van toezicht).

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wamberg Offices
Wamberg 37
1083 CW Amsterdam
Telefoon 020 571 23 45

E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374865

Dubois & Co. Registeraccountants is een maatschap van praktijkvennootschappen. Op alle opdrachten die aan ons kantoor worden verstrekt zijn onze algemene voorwaarden van toepassing. Deze voorwaarden, waarvan de tekst is opgenomen op de website www.dubois.nl, bevatten een aansprakelijkheidsbeperking.

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het (bestuurs)verslag, in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 31 mei 2024

Dubois & Co. Registeraccountants

Origineel getekend door:
A.P. Buteijn RA en R.W.J. Bruinooge RA

COLOFON

Stichting Liliane Fonds
Havensingel 26
5211 TX 's-Hertogenbosch

Telefoon: +31 (0) 73 518 94 20
Fax: +31 (0) 73 518 94 21

E-mail: voorlichting@lilianefonds.nl
IBAN: NL08 RABO 0303 0800 00

Websites:
www.lilianefonds.nl
www.lilianefonds.org

Ontwerp: Oranje boven,
's-Hertogenbosch

Druk: Dekkers van Gerwen,
's-Hertogenbosch

MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C013230
FSC www.fsc.org

CBF Erkend Goed Doel
Algemeen Nut Beogende Instelling ANBI

Liliane Fonds

ORNELLA EN ANITA HEBBEN GRAAG NOG VEEL APPELTJES TE SCHILLEN SAMEN

Tot verdriet van Anita begrepen zij en haar dochter Ornella (4) elkaar vaak niet. Ornella is doof en beiden kennen geen gebarentaal. Met steun van onze partner-organisatie in Burundi verandert dat. Moeder en dochter leren te communiceren met elkaar. Dat maakt alles makkelijker, ook een appeltje schillen.

FOTO: CHIARA BELTRAMINI

Meer weten over Ornella?
Scan de QR-code

"Ik kroop op m'n knieën, ik kon niet lopen door de pijn." **Justine (25)** uit Oeganda werd geboren met vergroeide benen. Haar ouders konden corrigerende operaties niet betalen. Justine zag geen toekomst: "Mensen riepen me na, ik werd buitengesloten en uitgelachen. Het was een marteling." Het Liliane Fonds zag de kracht in Justine. Haar benen werden geopereerd, ze leerde lopen. Ze ging studeren en maakte haar droom waar: Justine is tandarts. "Van een verdrietig kind veranderde ik in een onafhankelijke vrouw!"

> Meer weten over Justine? Scan de QR-code.

www.lilianefonds.nl

FOTO: RONNIE DANKELMAN